

Oulussa 24.3.2023

Hanketyöryhmä:

Castrén Antti, projektikoordinaattori,
Ev.Lut. Seurakunnat

Huttu Tanja, projektikoordinaattori,
Nuorten Ystävät ry

Makarenko Olga, projektikoordinaattori,
Nuorten Ystävät ry

Yarotskaya Regina,
projektikoordinaattori, ODL

Vainiokangas Matti, projektipäällikkö,
ODL

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
1. Esipuhe	3
2. Tilapäistä suojelua saavan asiakkaan merkittävimmät tarpeet.....	5
2.1. Asuminen	5
2.2. Kielen oppiminen	6
2.3. Ruoka- ja materiaaliapu	9
2.4. Tiedon saaminen	12
2.5. Koulutus-/työllistymisohjaus	13
2.6. Työllistyminen	16
2.7. Psykososiaalinen hyvinvointi	18
2.8. Sosiaalisen liittymisen tarve.....	19
3. Vaatimusmäärittely.....	22
3.1. Ruoka- ja materiaaliapu, asuminen	22
Ruoka- ja materiaaliapu	22
Asuminen	23
3.2. Asettautuminen ja osallisuuden lisääminen	24
Tiedon saatavuus	24
Yksilöllisen tuen ja neuvonnan tarpeet.....	24
Kielen opiskelu	25
Psykososiaalinen hyvinvointi ja sosiaalisten yhteyksien vahvistaminen	26
3.3. Koulutus- ja työllisyysasioiden edistäminen	28
4. Lopuksi	31
Lähteet	32
Liitteet.....	32
Liite 1 Turvaverkko-esiselvitystyöskentely 17.10.2022 – 28.3.2023.....	32
Liite 2. Tilapäistä suojelua saavan henkilön tulopolkumallinnus.....	36
Liite 3. Kysely tilapäistä suojelua saaville henkilöille avun tarjonnasta	41
Liite 4. Padlet: Oulun palvelut (linkki)	56
Liite 5. Koulutustausta, ammatti ja jatko-opiskelu kiinnostus.....	58
Liite 6. Täydentävä kysely verkoston toimijoille	62
Liite 7. Kyselytutkimus ukrainalaisille työnhakijoille.....	64
Liite 8. Kyselytutkimus työnantajille	65
Liite 9. Vapaaehtoistyön esite.....	66
Liite 10. Päätösseminaaridiat 28.3.2023	72

1. Esipuhe

Viranomaistoimijat kykenevät normaaliolosuhteissa reagoimaan maahan saapuvien kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden avuntarpeeseen riittävällä tasolla. Vuosi 2022 oli kuitenkin monin tavoin poikkeuksellinen Itä-Euroopassa käynnistyneen sotatilan ja äkillisen pakolaiskriisin seurauksena. Pelkästään ukrainalaisia tilapäistä suojelua hakeneita henkilöitä saapui maahanme noin 48 000. Maahanmuuttoviraston arvion mukaan vuoden 2023 aikana ukrainalaisia henkilöitä tulee saapumaan lisää noin 30 000 – 40 000 (sisäministeriön selvitys 2023).

Vastaanottokeskusviranomaisen antaman selvityksen mukaan maahantulo, vastaanotto- ja majoituspalvelujen sekä ruoka- ja materiaaliavun antaminen ei kriisiytynyt missään vaiheessa vuoden 2022 aikana. Esiselvityksessä ilmeni kuitenkin että nopeasti kehittynyt tilanne maahan tulon osalta haastoi auttamistoiminnan kykyä vastata syntyneeseen tarpeeseen riittävällä tasolla.

Kolmannella sektorilla ja vapaaehtoistoimijoilla on viranomaisvelvoitteista vapaina toimijoina monella tapaa erilaiset mahdollisuudet ja kevyemmät rakenteet reagoida ja kehittää toimintoja vallitsevassa tilanteessa. Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö sr., Oulun Ev.lut. Seurakuntayhtymä ja Nuorten Ystävät ry käynnistivät yhdessä Turvaverkko -esiselvityshankkeen selvittämään kolmannen sektorin ja vapaaehtoistoimijoiden organisoitumista viranomaistoiminnan rinnalle. Esiselvityshankkeen rahoittajana toimi Pohjois-Pohjanmaan liitto ja osarahoittajana Oulun kaupunki. Esiselvityshanke toimeenpantiin ajalle 10/2022 - 3/2023.

Esiselvityshankkeen tavoitteena oli

1. Kartoittaa maahanmuuttotyön kotoutumisen ja asettautumisen, ruoka- ja materiaaliavun sekä työllisyyden edistämisen näkökulmista tekevät toimijat sekä heidän näkemyksensä kyvystä vastata meneillään olevaan kriisitilanteeseen (vahvuudet / kehittämisen kohteet) = KARTOITUS
2. Selvittää ja testata soveltuvia toimintamalleja työllisyyden, kotoutumisen ja vapaaehtoistyön edistämiseksi kriisitilanteessa = AVUSTUSTOIMINNAN PILOTOINTI
3. Kuvata mitä vaatimuksia verkostoitumiseen ja vaikuttavaan toimintaan liittyy, jotta alueellisesti auttamistoimintaa voidaan toteuttaa riittävän hyvällä tasolla tulevaisuudessa vastaavissa kriisitilanteissa = VAATIMUSMÄÄRITTELY

Loppuraportissa kuvataan selvitystyön perusteella yhteenveto tilapäistä suojelua saavan asiakkaan välttämättömistä tarpeista yhteiskuntaan integroitumiseksi. Lisäksi kuvataan keskeiset toimijat ja toiminnot, sekä vaatimusmäärittely ja johtopäätökset tärkeimmistä asioista, joiden tulisi toteutua riittävän hyvin toimivassa keskinäisessä yhteistyössä – ”turvaverkossa”. Selvitystyössä on keskitytty todelliseen ja vallitsevaan tilanteeseen alueellisesti keskittyen pääosin Oulun kaupungin alueella oleviin toimijoihin ja toimintatapoihin, mutta myös muutamaa väestömäärältään pienempään paikkakuntaan pyrkien löytämään vaikuttavia ja jatkossa edelleen hyödynnettäviä toimintamalleja. Esiselvityshankkeen aikana kerättyä tietoa ja ymmärrystä tullaan hyödyntämään suunnitellussa jatkohankkeessa. Loppuraportti on laadittu siten, että jatkohankkeen lisäksi myös tällä hetkellä aktiivisesti toimivilla alueellisilla toimijoilla on mahdollista hyödyntää kerättyä tietoa omassa toiminnassaan maahanmuuttotyössä.

Selvitystyö toteutettiin haastattelemalla keskeisiä toimijoita, kohderyhmän kyselytutkimuksin, keräämällä tietoja ketterien kokeilujen kautta sekä testaamalla erilaisia toimintatapoja, joita aiemmin ei ole alueella ollut. Dokumentoitu selvitystyö on kuvattu tämän raportin liiteosiossa.

Esiselvityshanke osoitti, että kolmannen sektorin ja vapaaehtoistoimijoiden auttamistyön koordinaatiotyö on välttämätöntä. Tiedonkulku ja asianmukaisen tiedon jakaminen näyttäytyvät

ratkaisevan keskeisinä tekijöinä. Tämä tarkoittaa sekä tiedon välittämistä kansainvälistä suojelua hakevalle asiakkaalle ymmärrettävässä muodossa että tiedon sujuvaa kulkua auttamistoimintaa toteuttavien tahojen välillä. Heidän kotoutumisen edistäminen sekä työllisyyden edistämiseen tähtäävä toiminta tapahtuu parhaiten aidosti avoimen ja yhteistyöhön tähtäävän verkoston kautta. Toimivassa verkostossa eri tahot tuntevat verkoston eri toimijat ja niiden tuottamat palvelut, ja toimijoiden roolit näyttäytyvät toisilleen selkeinä ja ymmärrettävinä. Lisäksi auttamistoimintaa kohtaan ilmenevät keskinäiset odotukset ovat realistiset, ja tiedonkulku, tiedonjakaminen sekä toiminta ovat varmistettu toteutumaan oikea-aikaisesti.

On tärkeää tunnistaa ja tiedostaa kansainvälistä suojelua hakevien ihmisten erilaiset statukset ja niihin liittyvät erilaiset juridiset oikeudet ja velvollisuudet. Kansainvälistä suojelua hakevat ihmiset voidaan jakaa turvapaikanhakijoihin ja tilapäistä suojelua saaviin asiakkaisiin. Vallitsevan ajankohtaisen tilanteen vuoksi Turvaverkko-esiselvityshankkeen selvitystyö on keskittynyt pääosin tilapäistä suojelua saaviin asiakkaisiin.

2. Tilapäistä suojelua saavan asiakkaan merkittävimmät tarpeet

Kuva 1. Tilapäistä suojelua saavan henkilön merkittävimmät tarpeet asettautuakseen uuteen toimintaympäristöön

2.1. Asuminen

Maahanmuuttovirastolla on 3 omaa keskusta, Oulun ja Joutsenon sekä Helsingin vastaanottokeskus. Lisäksi vastaanottojärjestelmässä toimii 106 keskusta, joiden ylläpitäjinä on useita eri palveluntuottajia. Tavanomaisesti kansainvälistä suojelua hakeva asiakas majoittuu maahanmuuttoviraston toimenpitein johonkin joko sen itsensä tai muun palveluntarjoajan (esim. SPR) ylläpitämään vastaanottokeskukseen. Ukrainasta paenneet muodostivat keväällä 2022 tässä suhteessa jonkin asteisen poikkeuksen, koska heistä huomattava osa siirtyi suoraan yksityismajoitukseen esimerkiksi maassa jo asuvien sukulaistensa luokse. Sittemmin tilanne on muuttunut siten, että suurin osa tilapäistä suojelua hakevista/saavista asiakkaista majoittuu vastaanottokeskuksiin.

Asumisjärjestelyllä on merkitystä kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen kannalta koulutuksen, työntöön ja sosiaalisen elämän ohella. Vastaanottokeskuksessa pitkään asuvalle käy helposti niin, että hänen kontaktinsa ympäröivään yhteiskuntaan jäävät vähäisiksi, ja integroituminen ei toteudu toivotulla tavalla. Tällä hetkellä osa vastaanottokeskuksista on sellaisia, joissa asumisjärjestely on yksityismajoitustyyppinen, ts. haetaan mahdollisimman normaaleja asumisolosuhteita. Kansainvälistä suojelua saavan asiakkaan valmiuteen integroitua vaikuttaa luonnollisesti myös hänen tulevaisuuden suunnitelmansa; aikooko hän jäädä pysyvästi Suomeen vai onko hänen tavoitteenaan palata kotimaahansa mahdollisimman nopeasti, tilanteen salliessa. Ukrainalaisista tilapäistä suojelua saavista asiakkaista noin kolmannes aikoo jäädä pysyvästi Suomeen, kolmannes haluaa palata Ukrainaan ja kolmannes ei vielä tiedä, mitä haluaa tehdä tulevaisuudessa (Sisäministeriön selvitys 7.9.2022).

Mikäli henkilö on hakenut turvapaikkaa tai tilapäistä suojelua, hänellä on oikeus majoittua vastaanottokeskuksessa ja saada tarvittavat palvelut sieltä. Hän voi myös järjestää majoituksensa

itse, jolloin sitä kutsutaan yksityismajoitukseksi. Myös perhe voi majoittua yksityismajoitukseen. Alkuvaiheen järjestelyjen ja vastaanottokeskuksessa asumisen jälkeen olisi monin tavoin eduksi, että tilapäistä suojelua saava asiakas majoittuisi yksityismajoitukseen, joko kotimajoitustyyppisesti, kuntamallin mukaisilla järjestelyillä tai muutoin, sitten kun hänellä on siihen valmiutta. Tilapäistä suojelua saava asiakas voi majoittua esimerkiksi sukulaisten, puolison tai tuttavien luona. Asuminen voi mahdollistua vuokra- tai alivuokrasuhteena tai majoitus voi olla niin sanottua kotimajoitusta, jolloin siitä ei pyydetä korvausta. Asunnon tai huoneen pitää olla asuintilaksi soveltuva ja sillä pitää olla virallinen osoite.

Yksityismajoituksessa asuessaan tilapäistä suojelua saavan asiakkaan on oikeus saada erilaisia palveluita vastaanottokeskuksesta. Lakisääteisiä palveluja ovat majoitus (osassa vastaanottokeskuksia myös ateriat), vastaanotto- ja käyttöraha, sosiaali- ja terveyspalvelut, tulkki- ja käännöspalvelut, työ- ja opintotoiminta sekä vapaaehtoinen paluu. Lisäksi vastaanottokeskuksilla on velvollisuus ohjata ja neuvoa asiakkaita sekä jakaa tietoa ja auttaa asiakasta siirtymään kuuntaan oleskeluluvan saatuaan (turvapaikanhakijat) ja kotikuntamerkinnän saatuaan (tilapäistä suojelua saavat). Asiakas voi saada vastaanottorahaa, jos hänellä ei ole omia tuloja tai varoja. Myös puolison tulot ja varallisuus vaikuttavat oikeuteen saada vastaanottorahaa. Vastaanottorahaan sovelletaan toimeentulotukilain menettelysäännöksiä. Vastaanottokeskus antaa henkilölle tietoa, ohjeita ja neuvontaa erilaissa arjen asioissa ja turvapaikan tai tilapäisen suojelun hakemiseen liittyvissä asioissa. Yksityismajoituksesta syntyviä kuluja, kuten vuokra, sähkö ja vesimaksu, ei korvata eikä asumista tai sen järjestämistä tueta taloudellisesti, pl kuntamallin mukaiset asumisjärjestelyt.

Kansainvälistä suojelua hakeva asiakas voi hakea vastaanottorahaa, kun hän asuu yksityismajoituksessa. Vastaanottorahan määrää arvioidessa huomioidaan, asuuko hän yksityismajoituksessa itsenäisesti vai yhteistaloudessa muiden henkilöiden kanssa,. Vastaanottorahahakemus tehdään vastaanottokeskukseen, jossa henkilö on kirjoilla.

Kansainvälistä suojelua hakevan henkilön majoitustarpeeseen vastaavat MMV, VOK:t, kuntakokeilun piirissä olevat kunnat (MMV/VOK esittää kunnalle tulijoita, kunta vuokraa asunnon vuokranantajalta tai kunta tarjoaa omia kiinteistöjään vuokrattavaksi, MMV korvaa kustannukset kunnalle tehdyn sopimuksen mukaisesti), Kotimajoituksen tuki Ry paikallisosastoineen sekä niiden puitteissa toimivat kotimajoitusverkostot, yksityiset vuokranantajat, kunnat ja niiden kiinteistöyhtiöt.

Asumisjärjestelyt ovat olennainen osa kansainvälistä suojelua hakevan henkilön elämän järjestelyjä. Jos tavoitteena on maahanmuuttajan vahva ja pysyvä integroituminen yhteiskuntaan ja hänen elämänsä jatkuminen täällä pitkälle tulevaisuuteen, ovat muita keskeisiä vaikuttavia tekijöitä muun muassa koulutusmahdollisuudet mukaan lukien suomen kielen opiskelu, työpaikan saaminen, harrastukset sekä sosiaalinen kanssakäyminen muiden yhteisöön kuuluvien ihmisten kanssa.

2.2. Kielen oppiminen

Suomen kielen oppiminen on tärkein väline maahanmuuttajien ja kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden onnistuneessa kotouttamisessa, sekä oppimisen tarve on todella suuri. Kielten oppiminen on pitkä ja monimutkainen prosessi, johon liittyy kognitiivisia, sosiaalisia ja taloudellisia tekijöitä. Kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt tulevat hyvin erilaisista sosiaalisista, taloudellisista ja koulutus ympäristöistä omista maista. Samasta maasta tulevista kansainvälistä suojelua hakevilla henkilöillä voi olla hyvin erilaiset koulutustasot, vieraiden kielten taidot ja kyky oppia uutta. Suomi on viime vuosina vastaanottanut korkeasti koulutettuja kansainvälistä suojelua hakevia henkilöitä eri maista sekä niitä, jotka eivät voineet käydä koulua ja pysyneet lukutaidottomia.

Suomen koulutusjärjestelmä tukee kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden kielenoppimista ja tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia kielen oppimiseen iän, kognitiivisten kykyjen, luku taitotason mukaan. Pääsääntöisesti kielten opiskelu tapahtuu kotoutumiskoulutuksessa, aikuisten peruskoulutuksessa ja kansalaisopistojen kursseilla.

Kielen oppimisen tarpeella vuoden 2022 tapahtumien aikana on ollut omat erityispiirteensä. Alueen kokonaiskuvaan ovat vaikuttaneet monet tekijät, joista tärkeimpinä voidaan mainita ihmisten motivaatio osallistua kielenoppimiseen sekä kieltenopetus palvelujen saatavuus henkilökohtaisessa kriisitilanteessa.

Motivaatio kielten oppimiseen

Motivaatio on avainasemassa kielten oppimisessa. Minkä tahansa kielen oppiminen ilman motivaatiota on erittäin vaikeaa ja aiheuttaa kognitiivista kuormitusta ja henkistä ahdistusta. Uuteen maahan tullessaan henkilö kohtaa tarpeen opetella uuden maan kieltä voidakseen hoitaa arjen perusasiat ja löytämään töitä. Ukrainan kansalaisten tilapäisen suojelun statuksen myöntämä tilapäinen asema vaikutti suoraan kielen oppimisen motivaatioon. Monet eivät halunneet ryhtyä sellaiseen pitkäaikaiseen toimintaan kuin kielen oppiminen. Hankkeen kartoituksen havainnoinnin mukaan on havaittu seuraava trendi: jos henkilö haluaa palata kotiin sodan päätyttyä - hänellä on vähemmän motivaatiota oppia kieltä verrattuna heihin, jotka uskovat konfliktin voivan kestää useita vuosia ja uskovat, että heidän on integroitava Suomeen. Haastattelujen ja kohderyhmän kanssa käytyjen keskustelujen perusteella tuli esille, että mitä kauemmin ihmiset viipyvät ja suunnittelevat jäävänsä Suomeen, sitä motivoituneempia he ovat opiskelemaan kieltä.

Tilapäistä suojelua saavien ihmisten parissa työskennellessä me olemme havainneet toisenkin mielenkiintoisen asian. Suomeen saapuessaan monet ovat ilmaisseet halunsa osallistua englannin kielen kursseille. Esimerkiksi Ukrainassa englanti on ollut yleisimmin opetettu vieras kieli kouluissa. Näin ollen suurin osa näistä ihmisistä on oppinut englantia kouluissa ja yliopistotasolla. Kuitenkin suurimmalla osalla Ukrainan sotaa paenneilla ihmisillä, nuoria lukuun ottamatta, ei ole aktivoitunutta kommunikaatiotaitoa, joka varmistaisi heidän onnistuneen arjen viestinnän toisessa maassa. Monet henkilöt ilmaisivat suuren halunsa aktivoida ja parantaa englannin kielen taitojaan arjen viestintää varten. Kiinnostusta englannin kielen opiskeluun lisäsi myös se, että englannin kieli voi auttaa vuorovaikutuksessa ei vaan Suomessa, mutta myös missä tahansa muussa maassa, johon he voivat siirtyä tilapäisen suojelun direktiivin perusteella. Esimerkiksi, Oulussa, englannin kielestä kiinnostuneille ukrainalaiset vapaaehtoiset sekä vapaaehtoiset opettajat järjestivät englannin kielen oppitunteja Oulu/BusinessAsemalla ja Vuolle Ystävyysskeskuksessa. Kuitenkin mitä pidempään ihmiset asuivat Suomessa, sitä paremmin he ymmärsivät suomen kielen opiskelun tarpeellisuuden englannin kielen sijaan. Kahden kielen samanaikainen oppiminen on osoittautunut erittäin haastavaksi. Monet lopettivat englannin kielen opiskelun ja kiinnittivät enemmän huomiota suomen kielen opiskeluun.

Motivaatio kielen oppimiseen riippuu vahvasti henkilön psykososiaalisesta tilasta. Sotapakolaisten tapauksessa he joutuvat jättämään kotinsa, sukulaisensa, kokevat pelottavia asioita matkallaan turvaan. Kun ihmisen henkinen tila on jatkuvassa stressissä ja ahdistuneisuudessa, huolissaan sukulaisista ja omasta tulevaisuudesta, opiskelu ja keskeytyminen on äärimmäisen vaikeaa ja kognitiiviset prosessit hidastuvat. Traumot ja masennus vaikuttavat suoraan heidän motivaatioon ja kykyyn oppia uusia asioita ja toimia yhteiskunnassa. Siksi henkinen ahdistuneisuus ja masennus heikentää kognitiivisia kykyjä ja osallistumismotivaatiota, ja siksi kielen oppiminen tulee haastavaksi. Hankkeessamme tilapäistä suojelua saavien ihmisten kanssa tehdyn kartoitustyön ja yhteydenpidon mukaan ukrainalaisten ihmisten motivaatio kielen oppimiseen oli melko korkea. Maalis-huhtikuussa

2022 kielikursseja koskevat tiedustelut neuvontapalveluissa olivat useimmat yhdessä työllisyys- ja lastenhoitopalvelua koskevien tiedustelujen kanssa. Suurin osa asiakkaista ilmaisi kiinnostuksensa suomen kielen oppimiseen ilmoittautuessaan työttömäksi työnhakijaksi TE-palveluihin.

Kieltenopetuspalvelujen saatavuus alueella

Vuoden 2022 alussa Ouluun ja lähialueille saapui satoja tilapäistä suojelua saavia henkilöitä. Kun turvan ja humanitaarisen avun tarpeet tyydytettiin, yhdeksi suurimmista tarpeista tuli työllistyminen. Omien kieliresurssien puutteen ymmärtäminen lisäsi kyselyä kielten opiskelumahdollisuuksista. Kartoituksen tulosten mukaan Oulussa kielitarpeen vastasivat ensimmäisinä vastaanottokeskus ja Monikulttuurisuuskeskus Villa Victor. Vastaanottokeskus tarjosi säännöllisiä viikoittaisia kursseja vastaanottokeskuksen asukkaille. Pian sen jälkeen, kun satoja tilapäistä suojelua saavia henkilöitä saapui Ouluun, Villa Victor käynnisti ukrainalaisille suunnatun intensiivikurssin vastataksaan tarpeeseen. Kurssin opiskeluaika on neljä viikkoa. Kurssi sisälsi myös ukrainan kielellä pidetyt orientaation Suomen yhteiskuntaan ja palveluihin. Malli on saanut kohderyhmän keskuudessa positiivista palautetta, mutta kartoituksen tulosten perusteella keväällä 2022 kurssin paikkoja oli rajoitetusti ja sisäänpääsyä piti odottaa pitkään. Huhtikuussa 2022 Vuolle Settlementin Vuolteen opisto aloitti Tervetuloa Suomeen – hyvinvointia ja arjen taitoja – koulutuksen. Silloin perustettiin 2 ryhmää. Syksyllä 2022 Vuolle opistossa alkoi 2 ukrainalaisille suunnattua koulutusta yhteensä 40 opiskelijaa. Koulutukset ovat suomen kielen koulutuksia, joissa vahvasti suuntaus työelämään.

Tilapäistä suojelua saavilla on oikeus TE-toimiston laatimaan alkukartoitukseen ja kotoutumissuunnitelmaan. He voivat osallistua kotoutumiskoulutukseen. Kohderyhmälle tarjottiin kotoutumiskoulutusten paikat kuitenkin vasta viiveellä syksyllä 2022. Syksystä 2022 alkaen kursseja on tullut lisää tarjolla eri oppilaitoksissa, mukaan lukien kotoutumiskoulutukset, TUVAn koulutus, kurssit ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa. Maksullisia kursseja on myös saatavilla kansalaisopistoissa ja avoin korkeakouluissa sekä lähi- että etämuodossa.

Paikallisten vapaaehtoisten auttamishalu kevään 2022 tapahtumien aikana vastasi myös kieli tarpeeseen Oulussa sekä lähikunnissa. Esimerkiksi, vapaaehtoiset ovat järjestäneet englannin kielen kerhoja. Keväällä ja syksyllä Vuolle opisto rekrytoi myös vapaaehtoisen, joka opetti Arjen Suomea sekä English for Life viidelle ryhmälle. Tilapäistä suojelua saavat henkilöt osallistuivat myös vapaaehtoisten kerhoille VOK Tuki yhdistyksissä, Punaisessa Ristissä ja kirkoissa eri kunnissa. Yksittäiset vapaaehtoiset ovat pitäneet ilmaisia yksityistunteja yksittäisille opiskelijoille.

Lapset ja nuoret

Koulu-ikäiset lapset sijoitettiin Volo-luokalle. Valmistavan luokan opetus on tarkoitettu maahanmuuttajataustaisille lapsille, joilla ei ole riittävästi kielellisiä valmiuksia perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. TUVAn koulutuksiin on otettu 9-vuotisen koulutuksen suorittaneita tai Ukrainassa yliopisto opintoja jo aloittaneita nuoria. Aikuislukion Tuva tarjoaa erityisesti kielivalmennusta ammatillisiin tai akateemisiin jatko-opintoihin Suomessa.

Opiskelua ja koulutusta tarjoavat tahot Oulussa 1/2023:

Vuolle Settlementti

Villa Victor intensiivi- –kurssi (4 viikkoa), non-stop kurssit

VOK S2 kurssit

TUVA Aikuislukio

Aikuislukio iltakurssit

Vuolle ystävyys keskus

VOK tukiyhdistyksen Moninaisilla poluilla, vapaaehtoinen pitää 1 suomen kielen kerho kerran viikossa)

Avoin OAMK

DIAK Digilla opin portaille (digitaalisten taitojen ja suomen kielen taidon vahvistaminen digiympäristössä)

Vuolle Setlementti maksulliset S2 ja englannin kielen iltakurssit

Oulu- opisto maksulliset S2 ja englannin kielen iltakurssit

Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopiston maksulliset kielikurssit

Punainen Risti

ODL

Kotoutumiskoulutukset

Seurakuntien vapaaehtoiset eri kunnissa

2.3. Ruoka- ja materiaaliapu

Materiaalitarve on läsnä heti ensimmäisestä päivästä lähtien. Esimerkiksi kevättalvella 2022 maahan saapuneilla Ukrainasta paenneilla tilapäisen suojelun hakijoilla oli pääsääntöisesti vain yllään olevat vaatteet ja kevyet matkatavarat mukanaan. Maaliskuussa Suomessa on yleensä ”täysi talvi”, kun taas Ukrainassa on kevät jo pitkällä. Tarvitaan pikimmiten Suomen sääolosuhteisiin soveltuva perusvaatetus, etenkin lapsille. Yksityismajoitukseen siirtyvillä henkilöillä ja perheillä on tarvetta erilaisille kodin tarvikkeille, kuten astioille, kodinkoneille, siivousvälineille, huonekaluille jne. Materiaaliavulla luotavat elämisen perusedellytykset ovat välttämättömiä tukitoimia maahan paenneille ihmisille. Vasta perusedellytysten ollessa kunnossa, voivat perheet ajatella seuraavia toimia, kuten lasten koulunkäyntiä, työllistymistä, sosiaalista toimintaa jne.

Pohjois-Pohjanmaalla on Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan (6.2.2023) 1584 tilapäistä suojelua saavaa henkilöä, jotka ovat saapuneet alueelle vuoden 2022 aikana. Vuonna 2023 Suomeen voi saapua lisää 30-40 000 Ukrainasta sotaa pakenevaa henkilöä (Sisäministeriön tiedote). Näin ollen materiaaliavun tarve on jatkuvaa ja lähitulevaisuudessa se jopa kasvaa.

Keväällä 2022 vastaanottokeskuksien tueksi aktivoitui vapaaehtoisia yhteisöjä, järjestöjä sekä suuri joukko yksityisiä henkilöitä. Oulussa esimerkkinä Oulun Yliopiston opiskelijajärjestöt, jotka keräsivät ja toimittivat VOK:en vaatteita ja muuta välttämätöntä materiaalia. OVOK-järjestö (Oulun Vastaanottokeskuksen tuki ry.) on ollut keskeinen materiaaliavun toimija jo vuoden 2015 turvapaikanhakijaaallon ajoista lähtien. Samaan aikaan keväällä 2022 aktivoituivat sekä suomalaiset yksityishenkilöt että jo Oulun seudulla asuvat tai tänne saapuneet ukrainalaiset keräämään ja toimittamaan vaatetusapua Ukrainaan. Pian kävi kuitenkin selväksi, että Oulun seudulle saapuneiden ja jatkuvana virtana saapuvien ukrainalaisten vaatettamiseksi oli toimintaa muutettava. Tästä tilanteesta sai alkunsa vapaaehtoisvoimin käynnistynyt ”Help Center Ukraine” (HC).

Tiedonvälitykseen otettiin käyttöön sosiaalisen median kanavia, ja HC:lle muodostettiin omat verkkosivut. Näillä keinoin pyrittiin kanavoimaan ja ohjaamaan seudun ihmisten todella vahvaksi osoittautunutta auttamisen halua. Sosiaalisen median avulla informoitiin myös avun tarvitsijoita. Aluksi materiaalia kerättiin ja jaettiin kauppakeskus Valkeasta käyttöön saaduissa tiloissa. Pian tila osoittautui riittämättömäksi, ja uudet tilat saatiin käyttöön Limingantullin alueelta. Kun näitä tiloja tarvittiin muuhun käyttöön, HC:n perustajat olivat ison haasteen edessä; tilapäisen suojelun hakijoita tuli jatkuvasti lisää, ja jostakin oli saatava tilat toiminnan jatkamiseksi. Tässä vaiheessa oululainen yksityishenkilö osoitti veloituksetta HC:lle käyttöön liiketilan Saaristonkadulta Oulun ydinkeskustasta. Maaliskuun lopulta 2022 lähtien HC on toiminut vapaaehtoisvoimin noissa tiloissa. Loppusyksyllä 2022 saatiin lisäksi yksityishenkilöiltä käyttöön viereinen liiketila, myös vastikkeetta. Lisätilojen saanti on mahdollistanut erittäin hyödyllisen neuvonta- ja ohjauspalvelun sekä pienimuotoisen harrastustoiminnan järjestämisen HC:n puitteissa.

HC on keskeinen vaatetuksen, hygieniatuotteiden sekä asumisen päivittäistavaroiden jakelukanava Oulun seudulla. Keskus on avoinna maanantaisin ja keskiviikkoisin klo 10.00-14.00, jona aikana palvelee sekä avustusten tuojia että avun saajia. HC:n sääntöjen mukaan sen apuun ovat oikeutettuja kaikki kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt ensimmäisten kolmen kuukauden ajan. Uusille tulijoille annetaan erityinen ”aloituspaketti”, jolla he pääsevät alkuun elämisensä järjestämisessä. Pakettiin kuuluu vaatetusmateriaalia, hygieniatuotteita, siivousvälineitä, kodinkoneita, astioita sekä ruuan valmistuksessa tarvittavia välineitä. HC tarjoaa apua kaikille kansainvälistä suojelua saaville, ei vain Oulun, vaan koko maakunnan alueella, ja jopa kauempaakin tulleeille. Avun saajia käy HC:ssa aukiolopäivinä useita kymmeniä, joista osa uusia tulijoita. Toiminta perustuu täysin vapaaehtoisten työhön. Päivittäin keskuksessa työskentelee 2-3 suomalaista ja 3-4 ukrainalaista vapaaehtoista. Niille kansainvälistä suojelua hakeville henkilöille, jotka asuvat VOK:ien tiloissa, ovat mainitut hyödykkeet perustasolla tarjolla VOK:ien toimenpitein. Useilla paikkakunnilla Pohjois-Pohjanmaalla, joihin on saapunut tilapäistä suojelua saavia henkilöitä, on materiaaliapu järjestetty samaan tapaan, kuin Oulun seudulla HC, mutta pienimuotoisempana. Avainasemassa ovat vapaaehtoistyö ja soveltuva toimitila.

Edellä mainittu vapaaehtoisuus on voimavara, mutta samalla myös haavoittuvuus. HC:n kaltaisen kokonaisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen sekä toiminnan edellyttämä viestintä ovat vaativia ja aikaa vieviä toimia. Jo kuluneen vuoden aikana on nähty, että HC:n toiminnassa alusta alkaen mukana olleita henkilöitä on joutunut vähentämään toimintaansa tai jopa luopumaan siitä kokonaan. Syynä ovat olleet perhe- ja työasiat. HC:n palvelujen kannalta välttämätön resurssi ovat ukrainalaiset vapaaehtoiset, jotka palvelevat ja ohjaavat HC:ssä asioivia avun tarvitsijoita sekä huolehtivat materiaalin käsittelystä. Osa ukrainalaisista vapaaehtoistyöntekijöistä on työllistynyt kuluneen vuoden aikana, ja näin heidän työpanoksensa on menetetty. Toisaalta uusia voimavaroja on saatu myöhemmin alueelle saapuneista vapaaehtoisista. Edellä mainitulla järjestelyllä HC ei voi kestäväällä tavalla hankkia rahoitusta eikä optimoida toimintaansa.

Vapaaehtoisuuteen perustuva toimitilajärjestely on ihailtavaa, mutta myös siinä on epävarmuutta ja haavoittuvuutta. Yksityiset toimijat, jotka ovat osoittaneet HC:n käyttöön sen nykyiset toimitilat, voivat joutua syystä tai toisesta luopumaan järjestelystä, jolloin koko HC:n toiminnalta menee pohja pois.

Ukrainalaisten ihmisten tilanne heidän saapuessaan Suomeen on yleensä monin eri tavoin kuormittunut. He ovat kokeneet järkyttäviä asioita, he ovat joutuneet oleskelemaan ankarissa sääolosuhteissa ulkona, he ovat matkustaneet pitkiäkin aikoja eri kulkuneuvoilla ja uni on voinut jäädä vähäiseksi. Myös ruokahuolto ja ravinnon saanti on voinut olla hyvinkin vajavaista. Rahaa heillä on yleensä hyvin niukasti, jos lainkaan. On tärkeää, että osana vastaanottopalveluja kansainvälistä

suojelua hakeville henkilöille varmistetaan säännöllinen ja riittävä ruokahuolto aivan ensihetkestä lähtien. Tämä toteutuu asiakkaan saaman vastaanottorahan turvin. Uusille tulijoille vastaanottokeskuksissa on lisäksi ruoka-apupaketteja, joista asiakkaat voivat itse valmistaa ruokaa.

Kun kansainvälistä suojelua hakeva henkilö siirretään eteenpäin transit-keskuksista, on kuljetuksista ja kaikinpuolisesta huolenpidosta vastuussa Maahanmuuttovirasto. Kun henkilö pääsee majoittumaan vastaanottokeskukseen, on siellä tarjolla päivittäiset normaalit ateriat tai aterioiden valmistukseen tarvittavat elintarvikkeet ja välineistö. Ellei aterioita tai ruuan valmistukseen tarvittavia elintarvikkeita ole tarjolla, maksetaan korkeampi vastaanottoraha. Alla on esitetty vastaanottorahan suuruus ja tarjottavien palvelujen vaikutus sen tasoon. Kun henkilö siirtyy yksityismajoitukseen, on hän pääsääntöisesti itse vastuussa ruokahuollostaan. Pelkän vastaanottorahan turvin on hyvin haasteellista hankkia riittävä ruokahuolto, joten siinä tilanteessa ruoka-aputoimijoiden tarjoama apu on tärkeää.

Suurimmalle osalle kansainvälistä suojelua saavista vastaanottokeskukset, ruoka-aputoimijat, HC, Prikka kierto- ja muut vapaaehtoiset auttajat ovat ruokahuollon tärkeimmät toimijat. Mikäli henkilö on onnistunut työllistymään ja siten hankkimaan riittävät elämiseen tarvittavat tulot, on hänellä mahdollisuus kustantaa ruokahuoltonsa itse.

Oulun seudulla vuodesta 2021 toiminut Prikka kierto- ja hanke on erinomainen esimerkki hävikkiruuan hyödyntämisestä. Toiminnalla on lukuisia erittäin myönteisiä vaikutuksia:

- Hankeorganisaatio pakkaa 3000 ruokapakettia viikossa, ja ruoka-apu tavoittaa tuhansia avuntarvitsijoita säännöllisesti. Huomattava osa avunsaajista on kansainvälistä suojelua hakevia henkilöitä.
- Toiminnalla vähennetään merkittävästi syntyvää elintarvikejätettä.
- Hanke luo kiertotalouden työkokeilu- ja työpaikkoja sekä viitoittaa alalle johtavia ura- ja työllisyyspolkuja sekä tukee nuoria, pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä kohti työelämää.
- Hanke edistää mahdollisuutta osallisuuden kehittämiseen vapaaehtoistehtävien avulla.

Voi vain toivoa, että hankkeen päättymisen jälkeen toiminta jatkuu eri organisaatioiden vastuulla olevana jatkuvana palveluna.

Vastaanotto- ja käyttöraha 2023

Vastaanottoraha

	Ei tarjottuja aterioita / kk	Ateriat vastaanottokeskuksessa / kk
Yksinasuva ja yksinhuoltaja	348,50 euroa	102,15 euroa
Muut yli 18-vuotiaat	294,42 euroa	84,12 euroa
Perheensä kanssa asuva lapsi	222,32 euroa	66,10 euroa

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen käyttöraha

	Täysi ylläpito alaikäisyksikössä / kk
Alle 16-vuotias	30,04 euroa
16–17-vuotias	54,08 euroa

Vastaanottoraha maksetaan ensisijaisesti prepaid-kortille tai suomalaiselle pankkitilille.

2.4. Tiedon saaminen

Vieraasta kulttuurista ja ympäristöstä uuteen sijoituspaikkaansa uudessa maassa saapuva henkilö on äärimmäisen suurten haasteiden edessä. Yhtäältä hän on päässyt turvaan, hänellä on suoja ja ravinto sekä muu huolenpito, mutta toisaalta hän on täydellisesti tyhjän päällä. Parhaassa tapauksessa hänellä on alueella sukulaisia, perheenjäseniä tai ystäviä, jotka voivat tukea häntä moninaisissa arjen asioissa ja tiedontarpeissa. Vastaanottokeskuksen henkilöstö on luonnollisesti tulijan tukena, ja perustietopaketit ovat käytettävissä. Eri toimijoiden tarjoamat palvelut, kuten esimerkiksi ODL:n ylläpitämä kulttuurikahvila sekä eri organisaatioiden palveluneuvonta ovat erinomainen ja välttämätön tuki kansainvälistä suojelua hakevalle henkilölle. Erityisesti kulttuurikahvilatoiminnassa on myös vahva sosiaalisen hyvinvoinnin ulottuvuus.

Tiedon saatavuus vastaanottavan maan palveluista ja elämästä on ratkaisevan tärkeää maahanmuuttajakotoutumisen uuteen maahan prosessissa. Tiedon ja tietotuen puute johtaa henkiseen ahdistukseen, alhaiseen aktiivisuuteen ja vähäiseen kiinnostukseen ympäristöön. Hankkeen kartoitushavaintojen mukaan tarvittavan tiedon ja keskitetyn tietokannan puute omalla äidinkielellä maahantulon ja asettautumisen prosessissa on osoittautunut suurimmaksi ahdistuksen syyksi.

Saapuessaan Suomeen muista maista ja rekisteröityessään vastaanottojärjestelmässä tulijat siirretään eri vastaanottokeskuksiin Migrin suunnitelman mukaisesti.

Vastaanottokeskusviranomaisen mukaan uusille tulijoille järjestetään siirtotilaisuuksia asiakkaan omalle kielelle tulkattuna Migrin ohjeistuksen mukaisesti. Infossa kerrotaan prosessin kulusta sekä henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista. Vieraiden kielten, erityisesti englannin kielen puutteen vuoksi monet ovat sanoneet, etteivät tieneet minne heidät kuljetetaan, mikä oli lopullinen määränpää ja mitä sieltä oli odotettavissa. Matkalla ja saapuessaan vastaanottokeskukseen kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt saavat arjen asioiden tukea VOK:n sosiaalityöntekijöiltä ja henkilökunnalta. Kartoituksen havainnoinnin mukaan tukea piti odottaa. Odotusajat aiheuttivat ahdistusta ja turhautumista, sillä ihmiset eivät tieneet, mitä seuraavaksi tapahtuu, mitä viranomaiset käsittelevät ja mitä heidän tulee hoitaa itsenäisesti.

Saapuessaan ja asettautuessaan uuteen maahan on kansainvälistä suojelua hakevan henkilön tietotuen tarve valtava. Maahanmuuton eri vaiheissa (maahantulo, asettuminen, kotoutuminen) ihmiset tarvitsevat tietoa ja erilaisia palveluja. Vuoden 2022 tapahtumien aikana saapumisvaiheessa suurimmat tuki- ja tiedontarpeet olivat tilapäisen suojelun statusta koskeva oikeusapu, asiakirjat, humanitaariset tarvikkeet (vaatteet ja ruoka). Asettautumisvaiheessa suurin tietotuki tarve liittyi työllistymiseen, kielten opiskelun mahdollisuuksiin, lastenhoitoon, koulunkäyntiin, lasten harrastuksiin, vero- ja pankkipalveluihin ja terveydenhuoltopalveluihin. Syksyllä 2022 ja talvella 2023 suurimmat pyynnöt ovat liittyneet urasuunnitteluun, jatko-opiskelumahdollisuuksiin, kotoutumis- ja kulttuuritapahtumiin, oikeusapuun, kunnan sosiaalipalvelujen sekä vapaaehtoistyön mahdollisuuksiin.

Vuoden 2022 tapahtumat ovat tuoneet uusia ilmiöitä tiedonkulussa, kun ryhmä useita vuosia Suomessa asuneita vapaaehtoisia loi sosiaalisen median kanavia (Facebook- ja Viber-ryhmät), joilla he ovat alkaneet aktiivisen tiedon jakaminen ihmisille heidän omalla kielellään. Esimerkiksi Oulussa pitkään asuneet ukrainalaiset vapaaehtoiset ovat löytäneet vapaaehtoisia vastaanottokeskuksessa asuneiden ihmisten joukosta. Näiden vapaaehtoisten tehtävänä on ollut liittää uudet tulokkaat sosiaalisen median kanavissa, joten kaikki saavat ajankohtaista tietoa ja saavat kysyä kysymyksiä.

Näiden kanavien luominen on antanut vankan pohjan tiedon leviämislle maahan saapuneiden kesken. Vapaaehtoiset ovat tehneet myös nettisivut, joille on alettu kerätä olennaisinta tietoa ensimmäisistä askeleista Suomessa, maahanmuuttolaeista sekä paikallisista palveluista. Sivuston ylläpito ja päivitys vaativat kuitenkin jatkuvaa panostusta, ja paikallisten vapaaehtoisten suuren työmäärän vuoksi vapaaehtoiset hylkäsivät suunnitelman projektin toteuttamisesta ajan ja resurssien puutteiden vuoksi.

Sosiaalisen median kanavien kautta ihmiset ovat kuitenkin löytäneet tiensä paikallisten organisaatioiden tarjoamiin palveluihin ja sosiaaliseen tukeen. Oulussa esimerkiksi keväällä 2022 tällaisia palveluita tarjottiin Villa Victorissa, ODL:ssä, OVOK Tukiyhdistyksissä ja seurakunnissa. Osallistuminen näiden organisaatioiden ja muiden vapaaehtoisten järjestämiin tiedotustilaisuuksiin on vaikuttanut myönteisesti ihmisten asettautumisen etenemiseen. Monet ovat havainneet, että osallistuminen niihin organisaatioiden tilaisuuksiin on merkinnyt heille varsinaista kotoutumisprosessin alkua. Näiden tukipalveluiden kautta tilapäistä suojelua saavat henkilöt ilmoittautuivat kursseille, työvoimapalveluihin, hankittiin uravalmennusta sekä löydettiin työnantajien tietoja ja vapaa-ajan aktiviteetteja.

Hankkeen kartoituksen havainnoinnin mukaan, tärkeimpinä tiedon tuen kanavina olivat Migri sosiaalityöntekijät, Villa Victor, ODL Ukraina Helmi-kahvila ja ODL –info WhatsApp ryhmä, OVOK tukiyhdistys ja vapaaehtoiset some kanavien kautta, kuten Facebook ryhmät, Viber ryhmät. Tietoa oli jaettu myös oppilaitoksissa, kuten suomen kielen koulutuksissa (opettajat, ohjaajat, Vuolle opisto, TUVA Oulun aikuislukio, ja syksyllä 2022 kotoutumiskoulutukset).

2.5. Koulutus-/työllistymisohjaus

Kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt voivat tulla mistä tahansa maasta sotien, poliittisen vainon, luonnonkatastrofien seurauksena. Jokaisella maalla on omat koulutusjärjestelmänsä ja maiden kansalaisilla on hyvin erilaiset sosiaaliset ja taloudelliset asemat yhteiskunnissa. Viime vuosina Suomeen tulleilla tilapäistä suojelua saavilla ihmisillä on eri koulutus- ja lukutaitotasot. Osalla heistä ei ole peruslukutaitoa ja toisilla voi olla korkein akateeminen tutkinto.

Suomessa on korkea koulutustaso. Toisen asteen koulutus on nyt pakollista Suomessa. Ilman peruskoulutusta Suomeen saapuville aikuisikäille on mahdollista käydä aikuisten peruskoulua. Se kestää useita vuosia, jonka jälkeen he saavat suomalaisen perustutkinnon ja voivat jatkaa ammatillisia tai akateemisia opintoja kuten muutkin Suomen asukkaat. Esimerkiksi Oulussa aikuisten perusasteenkoulutusta tarjoavat Oulun aikuislukio ja Vuolle kansanopisto. Ammatillisia oppilaitoksia ovat OSAO, Suomen Diakonia opisto, OPAO, Luovi sekä Nivalassa JEDU. Oulun seudun korkeakouluja ovat OAMK, Oulun yliopisto ja DIAK.

Maahantulijat, joilla on pätevyys alkuperämaasta, voivat todistaa pätevyytensä täällä jos heidän ammattinsa on säännelty, tai valita ja opiskella uutta tutkintoa parantaakseen mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla. Yleisten tilastojen mukaan suomalainen tutkinto antaa paremmat mahdollisuudet työllistyä kuin ulkomainen, joten uusille tulokkaille on aina ollut suositeltavaa hankkia lisäkoulutusta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä.

Vuoden 2022 tapahtumat ovat tuoneet omat erityispiirteensä ja mahdollisuutensa koulutussektoriin. Suuri osa edellisen 2015 aallon pakolaisista joutuisivat suorittamaan peruskoulutuksen ja sen jälkeen ammatillisen tutkinnon tai jatkotutkinnon. Ukrainasta saapuneen väestön suhteen kanssa asiat ovat hieman toisin. Suurimmalla osalla ukrainalaisista tilapäistä suojelua saavista ihmisistä on vähintään ammatillinen keskiasteen koulutus ja suurella osalla korkeakoulututkinnot ja paljon maisterin

tutkintoja, jotka yleensä tunnustetaan Suomessa sellaisiksi. Siksi Suomi on vuonna 2022 kohdannut tilanteen, jossa ammattitaitoista ja korkeasti koulutettua työvoimaa on tullut runsaasti. Maahanmuuttajille korkeampi koulutustaso ei kuitenkaan takaa pääsyä heidän tason työlleen Suomen työmarkkinoilla. Syynä on se, että työllistyminen edellyttää hyvää suomen kielen osaamista. Jotkut ammatit ovat lakisääteisiä kuten terveydenhuollon ja opetusalan ammattihenkilöstö. Näiden ammattien edustajilla on oltava valtion virastojen hyväksymä pätevyys voidakseen harjoittaa ammattiaan. Prosessi sisältää korkeatasoisen kielen opiskelun, täydentävät opinnot ja kelpoisuuskokeet. Prosessi voi kestää useita vuosia, kun taas korkeasti koulutetut ammattilaiset jäävät työttömiksi tai ohjautuvat työskentelemään ammattipätevyyttään alemmissa työtehtävissä.

Vuoden 2022 tapahtumien ajalle tehdyn kartoituksen mukaan suurella osalla haastatelluista on korkeakoulututkinto. Monet heistä ovat opettajia, lääkäreitä, lakimiehiä, kirjanpitäjiä ja hallinnon ammattilaisia, myyntipäälliköitä, insinöörejä, sairaanhoitajia, lastentarhanopettajia, hitsaajia, kokkeja, myyjiä, kampaajia, kauneusalan ammattilaisia, hotellihenkilökuntaa jne. Vuoden 2022 aikana monet ovat saaneet työtä, mutta monet ovat kuitenkin pysyneet työttöminä. Oulussa ja lähiseuduilla ukrainalaiset ovat työllistyneet menestyksekkäästi siivouspalveluihin, maataloilille, hitsaus- ja rakennustöihin, keittiöapu- ja ravintolatöihin sekä kauneusosalalle. Joitakin esimerkkejä työllistymisestä on toteutunut lastenhoito- ja vanhushoitotyössä.

Monille pääsy kotimaassaan harjoittamiin ammatteihin näyttää mahdottomalta ja he eivät halua edes yrittää, mutta ovat valmiita uusiin polkuihin ja mahdollisuuksiin. Kartoituksen aikana uraneuvonnassa on havaittu ja kokeiltu tehokasta uravalmentaja/asiakas -toimintamallia, joka vaikuttaa kartoittavan hyvin asiakkaan vahvuudet, taidot sekä ammatilliset mahdollisuudet niihin sopiaukseen. mallia tarpeeseen vastaamiseksi. Hän tarvitsee henkilökohtaisen ura-/työvalmentajan, joka pystyy käymään läpi asiakkaan kanssa työllistymiseen liittyvät asiat. Valmennukseen kuuluu työmotivaation, kokemuksen ja osaamisen arviointi, työnhaun aloittaminen, yhteistyö työnantajan kanssa, työn aloittaminen ja työpaikalla tapahtuva perehdytys ja ohjaus. Työvalmentajasta tulee eräänlainen silta, joka yhdistää ja täyttää sekä työntekijän että työnantajan tarpeet, mikä mahdollistaa osapuolten välisen ymmärryksen. Menestyksekkäs ura- ja työvalmennuksen malli on toteutunut henkilön omalla äidinkielellä ukrainaksi tai venäjäksi.

Yksi kokeilluista työmenetelmistä on lyhyt kokeileva työharjoittelu. Työkokeilut järjestetään yhteistyössä Te-toimiston kanssa. Tilapäisen suojelun piirissä olevilla on oikeus saada työkokeilusopimus. Kun uratavoite on asetettu, uravalmentaja kartoittaa tavat, joilla siihen päästään. Useimmissa tapauksissa tie vaatii lisäkoulutusta tai uutta koulutusta. Täydennyskoulutus voi olla työvoimatoimiston järjestämää työvoimapolitiittista koulutusta, täydennyskoulutusta oppilaitoksissa tai täydennyskoulutusta tutkinnon tunnustamiseksi. Tässä prosessissa tarvitaan tiivistä yhteistyötä ja kommunikaatiota asiakkaan, työvoimatoimiston ja oppilaitosten välillä. Työvoimavirkailija merkitsee ja hyväksyy kaiken asiakkaan kotoutumissuunnitelmassa. Näillä henkilöillä on oikeus saada uraneuvontaa TE-toimistosta.

Maaliskuussa 2022 Business Oulu on löytänyt ratkaisun ja reagoinut nopeasti tarpeeseen. Ukrainalainen yritysneuvoja oli pitänyt työllistymisneuvontaa ja auttanut ukrainalaisia työllistymään, jonka jälkeen Business Oulu palkkasi ukrainalaisen työllisyysneuvojan, ja yritysneuvojan asiakkaat ja tehtävät oli siirretty tälle henkilölle. Pienillä resursseilla saatu hyvät tulokset. Uravalmennusta matalalla kynnyksellä on saatavilla myös monissa järjestöissä, kuten ODL, Nuorten Ystävät, Tervarit Juniorit, Vamos Oulu, StartUp refugees. Täydennyskoulutusta ja uravalmennusta on tarjolla myös TUVA koulutuksissa opiskelijoille. Kuntakokeilujen uraneuvonta palvelut ovat kohderyhmän käytettävissä maaliskuun 2023 alkaen.

Tilapäistä suojelua saavat nuoret henkilöt

Vuonna 2022 tapahtumien aikana tuli paljon nuoria ihmisiä, jotka ovat tällä hetkellä kirjoilla kotimaan toisen asteen oppilaitoksissa sekä korkeakouluissa. Ukrainan hallitus on mahdollistanut näiden opiskelijoiden koulunkäynnin suorittamalla verkkotehtäviä ja osallistumalla verkko-opetukseen. Opintoihin osallistuminen kotikouluissa ja yliopistoissa on mahdollistanut tutkinto-opintojen jatkamisen. Monet nuoret ja erityisesti heidän vanhempansa ovat ilmaisseet halunsa opiskella Suomessa ja saada suomalaista koulutusta. Pääsy ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen edellyttää kuitenkin suomen kielen taitoa ammatillisissa oppilaitoksissa useimmiten B1-kielitaitotasolla ja korkeakouluissa B2-kielitaitotasolla. Kielen opiskelun aloittamiseksi jatko-opintoihin siirtymistä varten monet nuoret ilmoittautuivat TUVA -koulutukseen, joka antaa vahvan kielivalmennuksen sekä ammatilliseen tai/ja akateemiseen koulutukseen suuntautumisopinnot. Suomesta korkeakoulututkintoa hakevalle opiskelijalle AMK:n SIMHE-palvelu on ollut arvokas resurssi opinto ohjauksessa.

Mitä toimintoja on tällä hetkellä tarjolla / käytössä tosiasiallisesti:

TE-office - kotouttamisen palvelut työnhakijoille

Business Oulu palvelut - ura ohjaus, työllistymisen ohjaus

ODL – ohjaus, yhteydenotto ja ilmoittautuminen, yksilöohjaus

Nuorten Ystävät työhönvalmennus

SIMHE OAMK – ohjauspalvelut maahanmuuttajille korkeakoulussa (polku opinnot avoin OAMK, avoin AMK kurssit)

TUVA Oulun aikuislukio TUVA- opinnot maahanmuuttajille (nuoret ja aikuiset—vahva kieli opettaminen)

DIAK ”Digillä opin portaille” – valmennus (kieli ja digitaidot)

OSAO – ammattitutkinnot

Vamos Ukraine Diakonissalaitos – uravalmennus

Oulun Yliopisto - ammattitutkinnot

SDO ammattitutkinnot hoivaalalla ja lastenhoitoalalla

OPAO ammattitutkinnot

Start-up refugees – työllistyminen ja yritysvalmennus

Koulutuksen ja uravalmennuksen tarve liittyy kiinteästi työllistymistarpeeseen. Tarve on riippuvainen uravalmennuksen palveluista tiedon saamisesta. Lisäkoulutus- ja koulutusmahdollisuudet lisäävät tilapäistä suojelua saavien ihmisten työllistettävyyttä, mikä vaikuttaa myönteisesti elämänlaatuun yleensä ja edistää yleistä hyvinvointia.

2.6. Työllistyminen

Työllistymisen ja työssä jatkamisen kannalta on olennaista, että kansainvälistä suojelua hakevalla ei ole voimakasta henkistä kuormitusta ja heidän elämänsä vieraassa maassa on ehtinyt jo jonkin verran tasaantua. Tullessaan Suomeen monilla on valtava kiire työllistyä, koska heillä ei ole ollut kotimaassaan vastaavaa toimeentulomallia vaan he ovat tottuneet tekemään työtä elääkseen. He ajattelevat myös tulewansa työn kautta paremmin yhdenvertaisiksi kantaväestön kanssa ja tukevansa samalla tätä yhteiskuntaa.

Nopean työllistymisen esteitä ja ongelmia

Jos mietitään ukrainalaista tilapäisen suojelun statuksella olevaa niin työn aloittaminen on tehty muita kansainvälistä suojelua hakevien statuksia helpommaksi. Tästäkin huolimatta työn aloitus voi viivästyä hitaan käsittelyn vuoksi.

Tästä esimerkkinä helmikuussa Suomeen ja Ouluun tyttärensä kanssa saapunut yksinhuoltajanainen. Naisen työllistyminen nopeasti näytti aluksi hyvin lupaavalta. Hänellä oli paljon työkokemusta aloilta, joissa Suomessa on työvoimapula, Hänellä on kohtalainen englanninkielitaito sekä hän oli mentaalisesti sekä fyysisesti hyväkuntoinen aloittamaan työn nopeasti. Noin kaksi viikkoa saapumisen jälkeen hänelle tarjottiin vakituista kokoaikaista työtä. Työnantaja halusi työnannon alkavan mahdollisimman nopeasti ja palkkatuettuna työnä kielitaidon puutteesta johtuen.

Nainen ilmoittautui Te-toimistoon, jossa pyydettiin täyttämään esitietolomake. Lomakkeen käsittelyssä sanottiin menevän 2-3 viikkoa, minkä jälkeen Te-toimiston virkailija soittaisi hänelle ja sopisi keskusteluajan omasuunnitelman laatimiseksi. Tämän jälkeen alkava työsopimus menisi palkkatukiyksikköön missä käsittelyaika on noin 2-3 viikkoa. Ennen tätä prosessia naisella ei ollut lupa aloittaa työtä. Prosessia ei ollut mahdollista nopeuttaa ja siitä saattaisi tulla vieläkin pidempi, jos työnantaja haluaisi aluksi työkokeilujakson.

Vaikka työnantaja oli luvannut palkata naisen heti luvan saatuaan, häntä huolestutti, miten vastaanottokeskus suhtautuisi työn alkamisen viivästyymiseen, koska hän oli muuttanut työtä varten kyseiselle paikkakunnalle toisen paikkakunnan vastaanottokeskuksesta. Ehtona toiselle paikkakunnalle muuttoon oli nimenomaan työn aloitus. Hän suunnitteli tekevänsä mitä tahansa työtä heti, jotta saisi pysyä paikkakunnalla odottamassa uuden työn aloitusta. Vaarana järjestelmän hitaudessa on työnantajan kyllästyminen odotteluun sekä harmaan talouden riski.

Toisena esimerkkinä 6 kk Suomessa asuneen ukrainalaisen naisen kertomus. Hän tuli Suomeen ja työllistyi nopeasti määräaikaiseksi sijaiseksi hoivakotiin. Hän tienasi osa-aikaisena työntekijänä niin paljon, että menetti vastaanottokeskuksesta saamansa vastaanottorahan. Työn loputtua hän ymmärsi, ettei hänen kannattaisi tehdä mitään sellaista työtä missä tienaa vain vähän vaan ainoastaan etsiä kohtuuhyväpalkkaista ja kokoaikaista työtä. Työn pitäisi olla niin hyvä, että hän pystyisi vuokraamaan yksityisiltä markkinoilta oman asunnon, maksamaan elämisestä aiheutuvat kulut itse sekä maksamaan palkastaan niin sanotun ylläpitorahan vastaanottokeskukselle.

Tälle naiselle tarjottiin useita osa-aikaisia työvaihtoehtoja, mutta esteeksi nousi osa-aikaisen työn palkka mikä tulisi pienentämään hänen vastaanottorahaansa. Hän pyrki osallistumaan myyjäisiin, tekemään myytäviä käsitöitä ja ottamaan vastaan satunnaisesti lastenhoitotyötä.

Esimerkkien perusteella on nähtävillä, että vallitseva systeemi ei kaikissa tilanteissa kannusta siirtymään työmarkkinoille työkokemusta hankkimaan tai oma-aloitteiseen työllistymiseen. Nykyinen systeemi voi myös houkutella tilapäistä suojelua saavaa henkilöä väärinkäyttämään saatavia tukimuotoja.

Turvaverkko esiselvityshankkeen aikana toteutettiin kyselytutkimus kahdeksallekymmenellekuudelle ukrainalaiselle tilapäisen suojelua saavalle henkilölle ja kahdelletoista yrittäjälle. Kyselyn perusteella tilapäistä suojelua saavien henkilöiden suurimmat työllistymisen esteet heidän omasta mielestään olivat kielitaidon puute, ammattitaidon puuttuminen tai suomalaisen ammattitutkinnon puute, työn konkreettinen löytäminen, epävarmuus tulevaisuudesta ja kotimaahan palaamisesta, byrokratia ja tiedonpuute sekä osa-aikatyön kannattamattomuus. Useimmat kyselytutkimukseen osallistuneista henkilöistä olivat korkeakoulutettuja. Merkittävää oli, että koulutustaustastaan huolimatta suurin osa heistä halusi joko uudelleen kouluttautua alempiin koulutusasteen tehtäviin tai työllistyä suoraan alemman koulutustason tehtäviin. Tällaisia suorittavia ammattikuntia olivat mm. siivoojat, kynsiteknikot, kampaajat, lastenhoitajat, hoiva-avustajat sekä erinäisiä lajittelutöitä tekevät.

Yrittäjien mielestä suurimmat tilapäisen suojelua saavan henkilön työllistämisen esteet olivat kielitaidon puuttuminen, mentoroinnin ja työohjauksen järjestäminen työpaikalla, ammattitaidon tai suomalaisen ammattitutkinnon puuttuminen sekä palkkaamisen byrokratia ja siihen liittyvä tiedonpuute.

Useissa ukrainalaisia tilapäisen suojelun asiakkaita työllistävien tahojen haastatteluissa kävi ilmi, että eräät ammattiryhmät työllistyvät Suomessa todella nopeasti ja työnantajat suhtautuvat ennakkoluulottomasti heidän työllistämiseensä johtuen jo kertyneestä kokemuksesta. Tällaisia ammattiryhmiä ovat mm. hitsarit, teollisuuden työntekijät, kalatehdastyöntekijät sekä kasvihuonetyöntekijät. Haasteiksi hekin nimesivät kunnollisen perehdyttämisen työpaikalla, kielitaidon puuttumisen sekä mahdollisen työntekijän psykososiaalisen tilan työtä aloittaessaan.

Asettautuminen pieneen kuntaan työllistymisen näkökulmasta

Havaintojemme ja haastattelujemme perusteella (Sastamala, Nivala, Pyhäjärvi, Puolanka) pienempi kunta toimii usein hyvänä sijoitusvaihtoehtona asettautumisen ja työllistymisen näkökulmasta. Kaikissa haastattelemissamme kunnissa oli ukrainalaisia työskentelemässä jo ennen sodan syttymistä. Sodan myötä kyseiset kunnat vastaanottivat tilapäistä suojelua saavia henkilöitä Ukrainasta. Useimmat heistä tulivat alkuvaiheessa työperäisesti ystävän, sukulaisen tai ukrainalaisen koordinaattorin avustamina.

Haastattelu hetkellä, noin vuosi sodan syttymisestä, kunnat olivat vastaanottaneet hallitusti ja tasaiseen tahtiin kansainvälistä suojelua hakeavia ukrainalaisia. He olivat pystyneet työllistämään useimmat heistä tekemällä moniulotteista yhteistyötä sekä kunnan omien palveluiden, että kolmannen sektorin kanssa, esimerkkinä tästä työllistävät hankkeet. Myös vapaaehtoisten toiminta oli tehokasta, koska yhteydenpito oli tiivistä kaikkien toimijoiden välillä. Esimerkiksi Sastamalassa kaikki toimijat kokoontuivat säännöllisesti yhteisiin Teams -kokouksiin ja ylläpitivät ukrainalaisia tilapäistä suojelua saavia asiakkaita koskettavista osa-alueista omia Teams -kansioita.

Turvaverkon työllistymiseen valmentava pilotti

Toteutimme kansainvälistä suojelua hakevien ukrainalaisten kanssa kokeilujakson välillä 13.11.2022-26.3.2023. Mukana pilotissa oli alusta alkaen 30 ukrainalaista ja kuusi suomalaista vapaaehtoista. Perustimme naisten palloilukerhon ympärille hyvin säännöllisesti yhteyttä pitävän naisverkoston nimeltään Beauties in Business. Verkostossa oli mukana suomalaisia naisyrittäjiä ja työntekijöitä monilta eri aloilta.

Toteutimme paljon suunnittelua vaatineen ukrainalaisten joulutapahtuman sekä vapaaehtoisvoimin toteutetun 400 banaanilaatikon avustuskuljetuksen valmistelun. Pakkausprojektin aikana saimme kerättyä tietoa ns. työpaikalla tapahtuvasta keskinäisestä kommunikoinnista ja sen

mahdollisuuksista. Esimerkiksi Google kääntäjän käyttö nopeutui mitä enemmän sitä työtä tehdessä käytettiin ja ukrainankieliset työohjeet selkeyttivät työn jakoa huomattavasti.

Järjestimme kokeilun aikana ryhmässä mukana olleille yritys-, koulutus- ja ammatinvalintainfoja. Suurin osa osallistujista sai myös valmiuksia yrittäjyyteen. Pilottijakson aikana noin kolmasosa mukana olleista naisista työllistyi, toinen kolmasosa aloitti ammattiin tähtäävän koulutuksen (hoiva-avustaja) ja osa aktivoitui suuntaamaan tulevaisuudessa yrittäjyyteen.

2.7. Psykososiaalinen hyvinvointi

Mielenterveyden hyvinvoinnin kannalta on olennaista, että henkilön on mahdollista saada riittävän turvallisen ja stabiilin elinympäristön voidakseen keskittyä edistämään omaa tilannettaan uudessa ympäristössään. Kansainvälistä suojelua hakeva henkilö on kohdannut usein traumaattisia ja henkisesti kuormittavia kokemuksia kriisialueelta lähtiessään ja asettuessaan vieraaseen maahan. Sota-alueilta tulleet kertoivat haastatteluissa kotimaansa ja kotiseutunsa jättämisen traumaattisena tapahtumana erityisesti, jos olivat joutuneet keskelle pommituksia tai sotilaallista toimintaa ts. tilanteissa, joissa oli ollut todellinen kuolemanvaara.

Psykologinen taustakuormitus huomioiden asettautuminen uuteen kulttuuriin voi itsessään aiheuttaa henkiset haasteensa, kun kognitiiviset resurssit ovat selvästi alentuneet verrattuna tavanomaisiin kykyihin. Taustatilanteen vuoksi voimakkaan henkisen kuormituksen ja alentuneen kognitiivisen tason vuoksi uuden oppiminen (kielen opiskelu, toimintaympäristöstä tulevat osaamisvaatimukset ja vieraat käytännöt vaativat huomattavasti enemmän henkisiä resursseja ja kuormittavat itsessään lisää. Samaan aikaan kielen osaamattomuus, työllistymisen vaikeus sekä konkreettisen tiedon puute kuormittavat itsessään ja laskevat kykyä selviytyä arjen vaatimuksista.

Esiselvityksessä tehtyjen haastattelujen perusteella erityisesti ukrainalaisilla tilapäistä suojelua saavilla henkilöillä ilmeni mm. voimakasta epävarmuuden tunnetta tulevaisuuden suhteen, kulttuurillista ja henkistä eroista johtuvaa kuormittumista, kyvyttömyyttä kommunikoida ja ilmaista itseään, ulkopuolisuuden tunteita sekä menettämisen kokemuksia liittyen kotimaahan, sukulaisiin ja omaan elinympäristöönsä. Psykkinen taustakuormitus huomioiden maahan saapuneet henkilöt voivat herkemmin kokea tilanteen vaikeaa hallitsemattomuutta, päämäärättömyyttä sekä avuttomuutta tulevaisuutensa hallinnan ja suunnittelun suhteen. Näistä seuraa posttraumaattisia oireilua (mm. voimakasta psyykkistä stressiä, ahdistusta, mielialaoireita, syömishäiriöoireilua, aistiliherkkyyttä liittyen esim. voimakkaisiin ääniin, koneisiin sekä vieraita ihmisiä kohtaan ilmenevää voimakasta pelkoa ym.)

Kaikki eivät ole valmiita hakemaan apua, vaikka sitä tarvitsisivat. Ukrainalaisten osalta on haastatteluissa ilmennyt, että yksilötasolla kynnys hakeutua auttamispalvelujen piiriin heikentää se, ettei palveluja ole tarjolla henkilön omalla kielellä. Vastaanottokeskusviranomaisen mukaan vastaanottokeskuksessa annettu tuki on tulkattua palvelua. Ajoittain ukrainan kielen tulkkauksen saatavuudessa on ollut haasteita. Asiakkailta on myös kysytty mielipidettä tai toivetta tulkkauskieleen. Osa ukrainalaisista ei hae apua koska psykologisen tuen palvelua on hyvin rajoitetusti tarjolla heidän omalla äidinkielellään. Tuen tarjoaminen tulkin kautta venäjän kielellä on haastattelujen perusteella monessa tapauksessa estänyt tai vaikeuttanut henkilökohtaisesti kuormittavien asioiden käsittelyä. Psykologista tukea tarjonneet tahot ovat raportoineet yhteydenottojen liittyvän hyvin usein konkreettisen tiedon saamisen vaikeuksiin esim. kenen puoleen kääntyä ongelmassa tai mistä löytää informaatiota johonkin konkreettiseen asiaan liittyen. Henkilöt toivat esille, että erityisesti kun ihmisiä oli tullut samanaikaisesti paljon

vastaanottokeskukseen, psykologisen / psykososiaalisen tuen saamista oli jouduttu rajoittamaan rajallisten resurssien vuoksi.

Vastaanottokeskuksissa sosiaali- ja terveyspalveluista vastaa koulutettu sote-henkilöstö. Oulun vastaanottokeskus on traumainformoitu työyhteisö, jossa lähes koko henkilöstöllä on sote-pohjakoulutus. Suurella osalla henkilöstöstä on kriisi- ja traumatyön peruskoulutus, osalla psykologisen ensiavun koulutus ja osalla lasten traumatyöhön suuntaava koulutus. Vastaanottokeskuksen keskeinen tavoite mielenterveystyössä on tukea asiakkaiden toimintakykyä arjessa, vakauttaa traumaoireilevia asiakkaita ja tarjota psykoedukaation avulla myös tehokkaita itseapukeinoja.

Esiselvityksessä ilmeni, että monipuolisista mielenterveyspalveluista huolimatta osa vastaanottokeskuksen asiakkaista oli kokenut saaneensa vain niukasti tukea. Osa haastatelluista kuvasi, että kriisitilanteessa saatu tuki oli ollut rajattua, supportiivista ja toteutunut 3-5 tapaamiskertana venäjänkielillä. Ukrainalaiset järjestivät itse vertaistukiryhmiä omalla kielellä. Myös vastaanottokeskuksen henkilökunnan tapaamisella ilmeni, että mahdollisuudet ovat rajalliset ja resurssit keskittyvät selkeästi ulospäin oireileviin asiakkaisiin.

Ouluun saapuneiden tilapäistä suojelua saavien henkilöiden mahdollisuuksia psykologisen / psykososiaalisen tuen saamiseen selvitettiin esiselvityshankkeen aikana. Tukea oli tarjolla mm.

1. Vastaanottokeskuksen mielenterveystyön kolme toimintatasoa: yleinen tukea antava toiminta, peruspalvelutoimintataso ja erityisen avun taso.
2. Vastaanottokeskuksen TRT (Teaching Recovery Techniques) -ryhmät lapsille ja heidän vanhemmille vuoden 2022 aikana
3. Vastaanottokeskuksen yksilö- ja ryhmätyöskentely kriisi- ja perhetyöntekijän vetämänä
4. Vapaaehtoistyöntekijöiden antama supportiivinen keskusteluapu
5. Mieli ry:n valtakunnallinen kriisipuhelin / tukilinja ukrainan kielellä

2.8. Sosiaalisen liittymisen tarve

Ihmisellä on sisäsyntyisesti perustavanlaatuinen tarve tukea ja edistää oman kansansa tilannetta ja pyrkiä auttamaan vaikeassa tilanteessa niillä mahdollisuuksilla, joita heille mahdollistetaan. Se liittyy ihmiset yhteiselle kokemukselle ja auttaa käsittelemään psykologista kärsimystä, jonka sotatilanne on aiheuttanut heille yksilöinä ja kollektiivisesti. Esimerkiksi ukrainalaisten tilapäistä suojelua saavien henkilöiden osalta on todettu tärkeänä, että heille mahdollistetaan oman kansansa auttaminen kotimaahan niillä keinoilla, jotka ovat laillisia ja asianmukaisia.

Haastattelujen perusteella pakkomuuton aiheuttaman trauman ja stressin vuoksi kaikki eivät ole valmiita osallistumaan vastaanottavan yhteiskunnan elämään. Monet jäävät vastaanottokeskuksiin, ja heidän halunsa ja motivaationsa lähteä tutkimaan uusia mahdollisuuksia on heikko. Jotkut viettävät kuukausia vastaanottokeskuksissa tai yksityisasunnoissa ennen kuin tulevat hakemaan toimintaa osallistuakseen. Monet uskovat odottavansa sodan päättymistä ja palaavansa kotiin, joten ei ole tarvetta osallistua mihinkään toimintaan. Monet eivät yksinkertaisesti löydä henkistä voimaa ja kykyä olla muiden ihmisten lähellä. Monet säästävät rahaa päästäkseen muihin kaupunginosiin.

Haastattelujen perusteella ukrainalaisten tilapäistä suojelua saavien henkilöiden osallistuminen suomalaisen yhteiskunnan elämään on hälyttävän alhainen. Valtaosa myöntää, ettei heillä ole yhteyksiä suomalaisiin tai muihin Suomen asukkaisiin vastaanottokeskuksen henkilökunnan ja

koulujen opettajien ulkopuolella. Suurimmalle osalle ukrainalaisista sosiaalinen piiri koostuu pääasiassa ukrainalaisista. Monet pitävät kieliongelmaa suurimpana esteenä pyrkiessä löytämään yhteyksiä oman kansallisen ryhmänsä ulkopuolelta. Jotkut myös mainitsevat kulttuurierot ja kulttuuriset odotukset oman kulttuurin ja suomalaisen kulttuurin välillä esteeksi osallistumiselle.

Tilapäistä suojelua saaville henkilöille tehtyjen haastattelujen perusteella seuraavat sosiaaliset tarpeet korostuvat erityisesti:

1. Säännöllinen ja rakentava vuorovaikutus samasta kulttuurista tulleiden kanssa
2. Yhteinen toiminta yhteiseksi koettujen tavoitteiden saavuttamiseksi
3. Ryhmään kuulumisen tarve
4. Itsensä ilmaisun tarve (harrastusten ja luovan toiminnan kautta jne.)
5. Oman kompetenssin näkyville saaminen
6. Tiedon ja ymmärryksen hankkiminen nykyisessä elinympäristössä
7. Eri kulttuurien tapahtumat ja aktiviteetit ja niihin osallistuminen
9. Sosiaalisten suhteiden muodostaminen ja mahdollisuus yhteiseen toimintaan suomalaisten kanssa
10. Sosiaalinen ja toimiva valmennus uuden elämän organisoinnissa uudessa elinympäristössä.

Vuonna 2022 useat järjestöt lisäsivät tilapäistä suojelua saavien ihmisten osallistumisen tasoa. Eri organisaatioissa on järjestetty paljon yksittäisiä ja toistuvia tapahtumia useiden organisaatioiden toimesta mm. ODL Ukrainalainen Helmi ja Monikulttuurinen kahvila, vapaaehtoisten järjestämiä tapahtumia ja kerhoja, Nuorten Ystävät vapaaehtoisten tapahtumat ja -projektit, VOK Tukiyhdistys kerhot ja olohuone, Vuolle olohuone ja tapahtumat, Punaisen Ristin ja seurakuntien kerhot ja tapahtumat.

Keväällä 2022 pakolaisaallon tullessa alueelle ODL vastasi avun tarpeeseen avaamalla erityispalvelun Ukrainan Helmen, joka hankkeen kartoituksen mukaan oli keskeisessä roolissa ihmisten asettautumisessa alueella. Ukrainan Helmen ideana oli avoin kohtaamispaikka, jonne kaikki olivat tervetulleita hakemaan ilmaisen kupin ja leivonnaisen sekä saamaan tietotukea ryhmässä ja yksilöllisesti. Tapaamisissa oli paikalla palveluneuvoja, ura/työvalmentaja ja terapeutti, joiden kanssa kävijät saivat jutella ja tarvittaessa varata henkilökohtaisia aikoja. Samaan aikaan ODL SoteStartti-hankkeen kautta avattiin Monikulttuurinen kahvila, joka toimi vertaistuen ja kotoutumisen kohtaamispaikkana kaikille kansalaisille. Kahvilan ideana oli luoda turvallinen tila, jossa ihmiset voivat saada sosiaalisia yhteyksiä tekemällä mielekkäitä asioita yhdessä, saada mahdollisuuden käyttää kieliä ja mikä tärkeintä rentoutua, jakaa ajatuksia ja saada vertaistukea kotoutumisen asioissa. Monikulttuurinen kahvila integroi myös vapaaehtoistyön. Vapaaehtoiset suunnittelivat toimintaa vierailijoille, myös lapsille. Kahvilatoiminta pidettiin ODL Helmi -kahvilan tilassa sekä erilaisissa puistoissa, mikä antoi uusille tulokkaille mahdollisuuden tutustua eri kaupungin paikkoihin, joissa he voivat vierailla yksin perheiden kanssa, mikä lisäsi kaupungin tuntemusta. Molemmat kahvila- konseptit olivat erittäin suosittuja.

Kahvilavieraiden kanssa joulukuussa 2022 tehtyjen työpajan tulosten perusteella kävijät ovat myöntäneet, että sieltä heidän sosiaalinen toimintansa alkoi. Tärkeimmät kahvilatoiminnan onnistumiseen vaikuttavat tekijät olivat: ammattitaito ja työntekijöiden henkilökohtaiset ominaisuudet, tuen saatavuus äidinkielellä, moniammatillinen tuki, viihtyisä ja turvallinen kahvilan ilmapiiri. Kahvilasta on muodostunut turvallinen paikka tietämättömyyden ja tuntemattomuuden

kesken, jonne voi mennä kysymään apua ja jakaa turvallisesti mieleen jääneitä sekä tavata uusia ihmisiä.

Turvaverkko-kahvila pilotti

Turvaverkko-kahvila pilotin tarkoituksena oli yhdistää ja kehittää Ukrainalaisen Helmen ja Monikulttuurisen kahvilan kohtaamispaikkojen konseptit ja rakentaa turvallisen paikan, joka on säännöllisesti avoin, ja josta saa sekä apua arjen kysymyksissä, että vertaistukea, mielekästä yhdessä tekemistä ja hyvää oloa. Turvaverkon-kahvilassa vierailijat saavat tietotukea työntekijöiltä sekä vapaaehtoisilta, mahdollisuuden tavata muita ihmisiä turvallisessa ja viihtyisässä tilassa, seurustella eri maiden ihmisten kanssa, osallistua yhdessä mielekkään henkistä hyvinvointia edistävään toimintaan. Vapaaehtoiset suunnittelevat ja ohjaavat toimintaa jokaisella kahvilakerralla. Turvaverkko-koordinaattori on paikalla tukemassa vapaaehtoisia ja vastaamassa kävijöiden palveluneuvontaa tuen kysymyksiin eri kielillä. Vierailijat voivat varata henkilökohtaisen ajan koordinaattorilta, jos asia vaatii syvällisempää yksilöllistä tukea, tai saada vapaaehtoista apua kahvilassa ja sen ulkopuolella, jos ongelma ei vaadi asiantuntijan apua. Monet vapaaehtoiset ovat samaan aikaan tilapäistä suojelua saavia ja kokemusasiantuntijoita. Mahdollisuus suunnitella toimintaa ja ohjata mahdollistaa heidän osallisuuttaan, parantaa toimintakykyä ja edistää mielen hyvinvointia, kun he saavat auttaa oman maan kansalaisille. Kahvilassa käy keskimäärin noin 30-40 kävijää per kerta, mitä osoittaa kohtaamispaikan pilotin tarvetta ja onnistumista.

Vapaaehtoisuus osallisuudessa ja kotoutumisessa

Turvaverkko -kahvilan suunnitteluun ja toteutukseen osallistumisen lisäksi maahan tulleet vapaaehtoiset ovat järjestäneet useita tapahtumia, joissa he ovat saaneet mahdollisuuden hyödyntää ammatillisia taitojaan ja henkilökohtaisia vahvuuksiaan, jakaa omaa kulttuuriaan suomalaisten sekä 3 maiden kansalaisten kanssa, edistää kotoutumisprosessia. sekä fyysistä ja henkistä hyvinvointia. Vapaaehtoisten mukaan osallistuminen tapahtumien järjestämiseen ja muuhun toimintaan antaa heille tunteen, että heidän tiedoillaan ja taidoillaan on väliä, että he ovat yhtenäisiä, voivat edistää yhteistä hyvää ja auttaa kansalaisiaan sekä vastaanottavaa yhteiskuntaa.

3. Vaatimusmäärittely

Kuva 2. Vaatimusmäärittelyn pyramidi

3.1. Ruoka- ja materiaaliapu, asuminen

Ruoka- ja materiaaliapu

Vapaaehtoistoiminnan epävarmuuksiin on mahdollista vastata yhdistystoiminnan organisoinnilla. Yksittäisten vapaaehtoistoimijoihin verrattuna yhdistyksellä on oikeudellinen asema yhteiskunnassa. Sen nimissä voi tehdä sopimuksia esimerkiksi paikallisviranomaisen kanssa erilaisista resursseista, suunnitella henkilöstötoimintaa, harjoittaa varojen keräystä jne. toiminnan ollessa lainsäädännöllä valvottua. **Kestävällä perustalla oleva henkilöstöjärjestelmä, rahoitus ja toimitila sekä aktiivinen vuorovaikutus avun tarjoajien ja avun tarvitsijoiden kanssa ovat Help Centerin (HC) toiminnan perusedellytyksiä.**

Riittävän kookas ja keskeisellä paikalla sijaitseva pysyvä toimitila mahdollistaa HC:n toiminnan jatkamisen ja kehittämisen. Kestävän toiminnan edellytyksenä on, että julkinen taho osoittaa HC:lle asianmukaiset ja riittävät toimitilat. Materiaaliavussa on jonkin verran päällekkäisyyttä, jota on mahdollista tarkastella toimijoiden kesken.

Kartoitushavaintojen mukaan tilapäistä suojelua saavat henkilöt saavat vaihtelevasti tietoa eri ruoka-aputoimijoista ja niiden avustusaikatauluista. **Ruokahuollon järjestelyjen edelleen kehittämiseksi olisi hyvä olla kattava ja omankielinen tietoaaineisto saatavilla; missä, milloin, mahdollinen ilmoittautuminen, muut tarvittavat ohjeet. Maahansaapuvien tilannetta on syytä seurata ennakoivasti, ja tarvittaessa pyrkiä säättämään ruoka-avun kapasiteettia. Toiminnalla on skaalautumispotentiaalia.**

Asuminen

Alkuvaiheessa on välttämätöntä, että vastaanottokeskuksissa on riittävä kapasiteetti majoittaa tulijat. Maahanmuuttovirasto säätelee vastaanottokeskusten määrää tilanteen mukaan. Siinä vaiheessa, kun tilapäistä suojelua saava henkilö siirtyy yksityismajoitukseen, olisi hyvä olla tarkka kuva siitä, mitä vaihtoehtoja on tarjolla, ja minkälaisilla ehdoilla mihinkin majoitukseen voisi siirtyä.

Kiinteä yhteistoiminta tilapäistä suojelua saavien henkilöiden majoitusjärjestelyiden parissa työskentelevien tahojen välillä on tarpeen, jotta tämä asia sujuisi kitkatta ja asiakkaiden edun sekä toivomusten mukaisella tavalla. Keskusteluyhteys tilapäistä suojelua saavien ihmisten ja järjestelmän toimijoiden välillä on välttämätöntä, jotta kyetään tekemään asiakkaan kokonaisedun mukaisia järjestelyjä. Yhteyden mahdollistamiseksi on tarpeen järjestää tulkkauspalveluja sekä yksilöllinen neuvonta ja ohjaus. Yksityismajoitukseen siirryttäessä on hyvä varmistaa, että kotoutumista tukeva tukiverkosto on valmis tukemaan riittävällä tavalla ja henkilö itse on valmis ja kykenevä aloittamaan itsenäisen asumisjärjestelyn kaikkine yksityiskohtineen. Vaikka yksityismajoitus sinänsä voi edistää integroitumista ja sosiaalisten suhteiden syntymistä, voi se huonossa tapauksessa myös entisestään eristää tilapäistä suojelua saavaa henkilöä ympäristöstään.

Majoituksen järjestämiseen ja majoitusjärjestelyjen tukemisen kokonaisuus muuttuu olennaisesti, kun tilapäistä suojelua saava henkilö saa kotikuntamerkin; henkilö siirtyy kunnan, hyvinvointialueen ja KELA:n asiakkaaksi samoin periaattein, kuin kaikki kunnan asukkaat. He saavat uusia oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia. He tarvitsevat ohjausta ja tukea monissa elämänsä järjestelyyn liittyvissä asioissa, myös asumisen järjestelyissä. **Tämä edellyttää kiinteää yhteistoimintaa ja vuoropuhelua viranomaisten ja muiden toimijoiden välillä sekä vuoropuhelua tilapäistä suojelua saavien henkilöiden kanssa.** Näin voidaan löytää heidän tilanteeseensa ja tulevaisuuden suunnitelmiinsa parhaiten sopivat asumis- ja muut järjestelyt. **Erilaisten sopimusten tekoa ja tukitoimien hakemista helpottaa aktiivinen ja asiakaskeskeinen yksilöllinen ohjaaminen ja neuvonta.**

1. Turvallisuuden tunne, ruoka- ja materiaaliapu, asuminen

Turvallisuuden tunne

Materiaaliapu (vaatetus, kodin tarvikkeet, hygienia, päivittäistarvikkeet)
Lähtökohtatilanne
Viranomaistoiminta
Vapaaehtoistoiminta

Ruoka-apu
Viranomaistoiminta
Vapaaehtoistoiminta (esim. Priikka-kiertoon)

Asuminen
Vastaanottokeskukset
Kotimajoitus
Yksityismajoitus

1. Turvallisuuden tunne, perustarpeet

Kuva 3. Turvallisuuden tunne, ruoka- ja materiaaliapu, asuminen

3.2. Asettautuminen ja osallisuuden lisääminen

Tiedon saatavuus

Tiedon perille meno oikea-aikaisesti ja sen ymmärtäminen on varmistettava yksilökohtaisesti.

Tietoa tarjoillaan, ja sitä on saatavilla useista eri lähteistä. Kokonaisuus on kuitenkin hajanainen ja ulkopuolelta saapuneelle kielitaidottomalle henkilölle mahdoton hyödyntää optimaalisesti. **Tiedon ja tietoen tuen saatavuus omalla kielellään on ratkaisevassa asemassa luotaessa polkuja eri toimijoiden palveluihin.** Koska monilla ei ole englannin kielen taitoa tai Suomen kielen taitoa, heidän on mahdotonta käsitellä tietoa palveluista millään muulla kuin omalla kielellään. **Sosiaali- ja työvoimapalvelut on toimitettava heidän puhumalla kielellä tai tulkki-/kääntäjä palvelujen kanssa.**

On eduksi, jos eri osa-alueita koskeva tieto olisi tilapäistä suojelua saavan henkilön käytettävissä yhdellä ja samalla alustalla. Tällöin hän voi omalla kielellään poimia kulloinkin tarvitsemansa tiedon sekä mahdollisuuksien mukaan myös aiheeseen liittyvän kontaktin, johon hän voisi olla yhteydessä ja saada yksilöllistä ohjausta. Kohderyhmä viestitti meille kartoituksen aikana, että paikallisista palveluista ja tapahtumista puuttuu keskitetty tietoa, joissa voi löytää mahdollisimman ajankohtaista ja kattavaa tietoa sekä kaupungin, järjestöjen että seurakuntien palveluista. Monet ovat kertoneet, että saapuessaan he olisivat tarvinneet keskitetyn oppaan. **Keskitettyyn oppaaseen tulee sisältyä omalla äidinkielellä tiedot ensimmäisistä askeleistaan, tärkeimmät paikalliset palvelut sekä niiden palvelujen yhteystiedot.** Vastaanottokeskuksen viestinnällä heti yksilön saapuessa voidaan varmistaa, että tulija saa omalla kielellään tarvittavan ”aloituspaketin”.

On myös erittäin tärkeä, että on olemassa matalan kynnyksen palvelu, joka tarjoaa kriisitukea ja palveluneuvontaa. Palvelukartta, kuten usean organisaation viikoittainen tai kuukausittainen ohjelma, jossa aktiiviset alueelliset palvelut kohdistetaan maahan tulleisiin, voi merkittävästi helpottaa oikea-aikaista siirtymistä tarvittaviin palveluihin ja vapaa-ajan toimintoihin.

Tämänkaltaiseen toimintaan tarvitaan paikalliseen monitoimijaverkostoon koordinaattori, joka voi koordinoida eri toimijoiden toimintojen ja viestinnän saatavuus kohderyhmälle.

Integroidun tietopaketin kehittäminen ja ylläpito edellyttävät kaikkien maahanmuuttotyön verkoston palveluntarjoajien ja asiantuntijoiden kiinteää yhteistyötä ja kokonaistoiminnan koordinoitua. Viestintää ja tiivistä yhteydenpitoa tarvitaan yhtäältä tukitoimien ja autettavien välillä ja toisaalta kaikkien tukitoimien tarjoajien välillä. Maahanmuuttajatyön verkoston täydentäminen ja vahvistaminen on välttämätön. Kaikkien toimijoiden pitäisi ”löytää toisensa”.

Yksilöllisen tuen ja neuvonnan tarpeet

Vapaaehtoistoiminnalle leveämpiä hartioita; järjestäytyminen, henkilöstön palkkaaminen, työkokeilu ja -harjoitteluhenkilöstö, oikeudellinen asema, rahoituksen hakeminen, tuki alueen organisaatioilta, esim kaupungilta, kuten toimitilat.

Alueellinen ja paikallinen toimijoiden koordinaatio. (Digitaalinen alusta, säännöllinen yhteydenpito, kokoukset ja tiedonvaihto, yhteisoperaatiot)

Maahanmuuttajan tiedon tarpeen tyydyttäminen luotettavalla, kestäväällä ja kattavalla tavalla. (Digitaalinen alusta, toimijoiden aktiivinen tiedon jakaminen, yksilöllinen ohjaus, ”palveleva puhelin”, tulkkipalvelut)

Kaikkien toimien keskiössä ja suunnittelun lähtökohtana on yksilö.

Kielen opiskelu

Välttämättömiä tarpeeseen toteuttamiseen ovat:

Koulutusten ja oppimisvälineiden saatavuus, koulutuksesta tiedon saatavuus ja kurssille ohjaaminen, jatkuva mahdollisuus opiskella. Kielen oppimiseen pääsy pitäisi olla mahdollista niin pian, kun henkilö itse kykenee siihen. Kieliopintoihin hakeutumisen selkeyttäminen ja sujuvoittaminen, tuki koulutuksiin ilmoittautumisessa on välttämätön, joten kielikoulutukseen pääsyssä ei olisi viivettä.

Valmennus ja henkinen tuki on tarpeellinen motivaation ylläpitämiseen ja rakentamiseen. Yksilön psyykkinen tila on ensisijainen tekijä, joka tulee ottaa huomioon suunniteltaessa kielikurssien oppimistavoitteita. Jotta kielenoppiminen sujuisi paremmin, on tärkeä varmistaa tarvittaessa varhainen psykososiaalinen ja psykologinen tuki. Motivaation esteenä ja kognitiivisen kuormituksen vaikuttavana tekijänä myös kannattaa huomioida suomen kielen rakenteiden vaikeus. Hankkeen kartoituksen aikana valitettavasti tuli esille, että useat ovat luopuneet kielen opinnoista kielen vaikeuden ja sen aiheuttaman kuormituksen ja ahdistuksen vuoksi. Tarvitaan henkilökohtainen ja /tai vertaisryhmän tuki kognitiivisen ylikuormituksen kielen oppimisprosessissa, itseluottamuksen rakentamiseen ja ylläpitämiseen.

Opetuksessa tarvitaan arki- ja työelämän painotteiset sisällöt viestinnällinen kieltenopetus menetelmällä (mm. CLT –Communicative language teaching) kannustavasti ja virheitä hyväksyen vuorovaikutuksesta. **Tarvitaan eri taitotason koulutuspaikkoja. Tarvitaan lisää mahdollisuuksia käyttää kieltä arjessa. Tuettu vapaaehtoistoiminta esimerkiksi on hyvä matalan kynnyksen mahdollisuus tulla kieli ympäristöön.**

Mahdollinen omakielinen opettaja tai ohjaaja, erityisesti alkuvaiheessa/ tarkempien kielen rakenteiden opettamisessa voi auttaa päästä vaikeasta alkuvaiheesta eteenpäin. Tällä alalla on useita eri toimijoita, joiden tiedonvaihtoa ja yhteistoimintaa tulisi kehittää.

2. Tiedon saatavuus ja kieli

Tiedon saatavuus

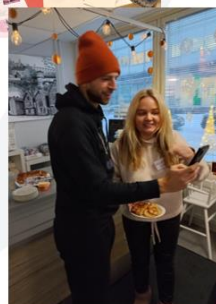
Lähtötilanne: ei ole yhteyttä ympäristöön, asiakas "sokeita kuuroja kissanpentuja, tietämättömyys iso ahdistava tekijä. "Mitä viranomaiset tekevät, tai pitääkö tehdä itse?"
Viranomaiset, kolmas sektori, vapaaehtoiset.

Vaatus: Omalla kielellä, oikea-aikaisesti, samalla alustalla – keskitetty opas, palvelukartta, koordinointi.

Menetelmät: Vertaistukitoiminta/kohtaamispaikka, matalan kynnyksen palveluohjaus, turvallinen työntekijä - rinnallakulkija.

Kieli

Vaatus: Koulutusten ja oppimisvälineiden nopea saatavuus, koulutuksesta tiedon saatavuus ja kurssille ohjaaminen, valmennus ja henkinen tuki motivaation rakentamiseen ja ylläpitämiseen, lisää mahdollisuuksia käyttää kieltä arjessa.

2. Tiedon saanti ja kielen oppiminen

Kuva 4. Tiedon saatavuus ja kieli

Psykososiaalinen hyvinvointi ja sosiaalisten yhteyksien vahvistaminen

Henkisesti pitkään jatkuneessa kuormittuneessa tilanteen seurauksena yksilön yksilölliset kognitiiviset resurssit ovat voineet voimakkaasti heikentyä. Stressin ja henkisen kuormituksen sekä traumaattisten kokemusten vaikutus on syytä huomioida ja tukea resurssien palautumista samalla kun pyritään kotoutumisen, kouluttautumisen ja työllisyyden edistämisen tukemiseen.

Toimivan vuorovaikutuksen ja vaikuttavan avun toteutumiseksi apu tulee pyrkiä tilanteeseen, jossa apu on mahdollista antaa henkilön omalla äidinkielellä aina kun se on mahdollista.

Ajankohtaisesti ukrainalaisten kohdalla venäjän kielen käyttäminen on erityisen vaikeasti sovitettava sijaiskieli. Kolmannen henkilön (tulkin) kautta tapahtuva keskustelu tuntuu epämiellyttävältä ja vaikeuttaa luottamuksen rakentumista.

Luottamuksen jatkuva rakentaminen parantaa myös apuun turvautumista ja sen vaikuttavuutta.

Ukrainalaisten kohdalla suurimmalla osalla haastatelluista havaittiin vaikeaa psykologista kuormitusta. Nämä voivat johtaa ennalta ehkäisevän psykososiaalisen tuen puuttuessa erilaisiin psykososiaalisiin häiriöihin, joiden hoitaminen myöhemmässä vaiheessa johtaa kalliimpien hoitokustannusten kasvuun myöhemmässä vaiheessa.

Koska kyseessä on suuresta ihmismäärästä ja merkittävästi vaikuttavasta asiasta, rajalliset resurssit on syytä ohjata ennaltaehkäisevään ryhmämuotoiseen toimintaan. Ryhmätoiminnot voivat keskittyä asiakaslähtöisesti henkilön tarpeen mukaan (esim. sopeutumisen haasteet, perheensä kadottaneiden ongelmat, stressistä aiheutuvat perheiden sisäiset ongelmat, erityisryhmät mm. vanhukset, lapset). Ryhmiä voi ohjata psykologiseen kuormitukseen perehtynyt ammattihenkilö/vapaaehtoinen, joka fasilitoi keskusteluja voimavarakeskeisellä tavalla. **Lisäksi henkilöiden keskustelu heidän omalla äidinkielellään tulisi kyetä varmistamaan.**

Yksilön psyykkisen tilan vakauttamiseen ja hyvinvointiin tähtäävän ryhmätoiminnan lisäksi on syytä huomioida yksilöiden tarve osoittaa tukea ja ponnistella etäältäkin käsin kotimaansa pärjäämiseen vaikeassa tilanteessa. Esimerkiksi ryhmien mahdollistaminen, joissa osallistujat voivat käsitöitä tehden tukea kotimaansa tilannettaan tukee merkittäväällä tavalla yksilön psyykkistä hyvinvointia, tunteiden käsittelyä, kokemusta yhteenkuuluvuudesta, merkityksestä sekä vaikuttamisen kokemusta ja psyykkisen hallinnan tunteen säilymistä (esim. käsityöryhmät, joissa tuotetaan kynttilöitä, armeijan naamioverkkoja, vaatteita ym. kotimaansa tarpeisiin).

Turvaverkko- esiselvityshankkeen selvitysten perusteella toimintaa on syytä kehittää psykososiaalisen hyvinvoinnin tukemiseksi mm. seuraavin tavoin:

- 1. Säännöllinen ja rakentava vuorovaikutuksen mahdollistaminen ryhmämuotoisesti samasta kulttuurista tulleiden kanssa (yhteisöllisyys ja oma identiteetti, merkityksellisyys)**
- 2. Yhteinen ponnistelu ryhmämuotoisesti yhteiseksi koettujen tavoitteiden saavuttamiseksi (merkityksellisyys, hallinnan tunne, vaikuttamisen mahdollisuus)**
- 3. Tiedon ja ymmärryksen hankkiminen nykyisessä elinympäristössä (hallinnan tunne, kyky ymmärtää ja toimia)**
- 4. Itsensä ilmaisun tarve ja taitojen esille saaminen esim. harrastusten ja luovan toiminnan kautta (merkityksellisyys, oma identiteetti, yhteisöllisyys, sosiaalisuus)**
- 5. Kulttuurilliset tapahtumat ja niihin osallistuminen (yhteisöllisyys, merkityksellisyys, sosiaalisuus)**

6. Sosiaalisten suhteiden muodostaminen ja mahdollisuus yhteiseen toimintaan kantaväestön kanssa (merkityksellisyys, sosiaalisuus, integroitumisen tarve)

7. Sosiaalinen ja toimiva valmennus uuden elämän organisoinnissa uudessa elinympäristössä (kyky ymmärtää ja toimia, integroitumisen tarve).

Kotoutuminen onnistuneesti uuteen maahan ja uuteen kulttuuriin edellyttää toimintaa muiden ihmisten kanssa. Oli se sitten kaupungissa suuntautumista, palveluihin tutustumista, työnhakua – kaikki vaatii sosiaalisia yhteyksiä ja verkostoa. Yksi suurimmista tilapäistä suojelua saavien henkilöiden onnistuneen kotoutumisen esteistä on se, että he tulevat uuteen maahan ilman sosiaalisia yhteyksiä. Elleivät he tule tänne suoraan perheensä luo, opiskelemaan tai töihin, kaikkien maahanmuuttajien on aloitettava sosiaalisen verkostonsa rakentaminen tyhjästä, ja siihen on joskus haastavaa löytää mahdollisuuksia.

Sosiaalisten verkostojen rakentamiseen ja psykososiaalisen tuen ja hyvinvoinnin tarjoamiseen tarvitaan:

- Kohtaamispaikkatoimintaa
- Vertaistukiryhmätoimintaa
- Kerhotoimintaa
- Tapahtumia maahan tulleiden, suomalaisten ja eri maiden kansalaisten välillä
- Kattavan ja ajankohtaisen tiedon saamista palveluista
- Tietoa ja neuvontaa kulttuurienvälisestä viestinnästä ja kulttuurieroista.

Sosiaaliseen toimintaan ei voida ketään pakottaa, mutta niin pian, kuin henkilöllä itsellään on siihen kykyä, valmiutta ja tahtoa, tulisi siihen tarjota aktiivisesti ja aloitteellisesti mahdollisuuksia.

Ne ihmiset, jotka asuvat pitkään vastaanottokeskuksen tiloissa, jäävät helposti paitsi sosiaalisista kontakteista keskuksen ulkopuolella, ja näin verkostoituminen paikallisväestön kanssa jää toteutumatta. Niillä henkilöillä, jotka ovat yksityismajoituksessa, on yhtäältä hyvät mahdollisuudet integroitua ympäröivään yhteisöön, mutta toisaalta on myös vaarana, että he eristäytyvät omaan lokeroonsa entistäkin enemmän. Työssä käynti ja koulunkäynti ovat luontaisia verkostoja tarjoavia toimintoja. **Eri toimijat voisivat myös aktiivisesti “etsiä” henkilöitä niin vastaanottokeskuksista kuin yksityismajoituksistakin ja pyrkiä tarjoamaan kaveritukea sekä rohkaista yksinäisyyttä kokevia henkilöitä sosiaaliseen toimintaan.**

Social safety

Starting point: no social connections in a new place, inability to find connection to the environment, disorientation, isolation.
3rd sector and volunteers

Need: social rehabilitation

- Friends,
- Community,
- Connections,
- Psychological support,
- Emotional support points,
- Joint activity,
- Hobbies,
- Culture life,
- Art, religion,
- Sports and physical activity.

Methods: peer support groups, meeting place, volunteering, (kohtamisaikatoiminta), clubs (kerhot), intercultural events, information about cultural differences and intercultural communication.

24.3.2023

Social safety

8

Kuva 5. Social safety

3.3. Koulutus- ja työllisyysasioiden edistäminen

Koska lähtömaan koulutuksen, työkokemusten sekä pätevyyden ja Suomen työmarkkinoiden vaatimusten välillä on selvä kuilu, ihmiset tarvitsevat uraneuvontaa. Uraneuvontaan tulee sisältyä lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteiden asettamista, koulutustaustan ja työhistorian perusteellinen arviointia, taitojen ja kiinnostuksen kohteiden kartoitusta.

Kielen opiskelun yhteydessä on syytä kartoittaa mahdollisuudet mahdolliseen **jatkotyöllistymiseen**. Monille tie pätevyyteen voi olla pitkä Suomessa, mutta toimeentulon ja ammatillisen kehityksen turvaamiseksi voi opiskella työn ohella. Esimerkiksi kotimaassaan lääkäri- tai sairaanhoitajakoulutuksen saanut voi aloittaa hoitoapulaisen tehtävistä ja edetä työssä kieltä opiskellessaan muihin tehtäviin ja pätevyyksiin. Opettajakoulutuksen saanut voi aloittaa päiväkodin/koulun avustajana ja kielen hankkimisen jälkeen suorittaa vaadittavat lisäopinnot tutkinnon tunnustamiseksi.

Tilanteen parantamiseksi EU:n ulkopuolisille kansalaisille tarvitaan kattavampia tutkintojen ja opintosuoritusten tunnustamisjärjestelmiä. Täydennysohjelman pääsyn tarvittaessa on oltava nopeampaa ja helpompaa.

Korkea-asteen opiskelijalla tulisi olla enemmän mahdollisuuksia jatkaa opintojaan Suomen yliopistoissa siten, että heidän kotioppilaitoksen opintopisteet tunnustetaan suomalaisiin tutkinto-opintoihin. Intensiivisen kielen opiskelun tulee kulkea käsi kädessä ammatillisten/akateemisten opintojen kanssa, mieluiten aloitus ennen ammatillista sisältöä.

Intensiivisen uravalmennuksen tulee olla yksilön ymmärtämällä kielellä ja sisältää tietoa, osaamisen arviointia, lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteiden asettamista, motivaatio työtä, tuettua työn/työnantajan hakua ja työkokeiluja, yhteistyötä työnantajien kanssa ja tukea työharjoittelussa. Työvalmennus edellyttää jalkautuvaa työtä.

Työllisyyden edistämiseksi tarvitaan omaan alaan tai kiinnostuksen kohteena olevaan alaan varhainen ja säännöllinen tutustuminen sekä opittavan kielen ympäristössä oleminen harjoittelujen, koeajan tai mahdollisen vapaaehtoistoiminnan kautta. Tarvitaan myös ketteriä ja innovatiivisia malleja, jotta asettautuminen, kielenoppiminen ja työllistyminen nopeutuisi. Näistä esimerkkeinä ryhmä- ja yksilömentorointi.

Ryhmämentorointi

Valitaan kyselylomakkeiden vastausten ja haastattelujen perusteella mahdollisimman motivoituneet ja työ- sekä opiskelu taustoiltaan sopivimmat henkilöt. Etsitään kokenut ja sitoutunut oman alansa asiantuntija ryhmän mentoriksi. Asiantuntija kertoo työstä, palkkauksesta, työn hyvistä ja huonoista puolista ryhmälle. Ryhmäläiset tekevät päätöksensä haluavatko edetä alan opiskelua ja työharjoittelua kohti. Sitoutuneet ryhmäläiset aloittavat räätälöidyn suomen kielen opiskelun henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa mukaan. Samanaikaisesti järjestämme työpaikkavierailuja alan työpaikkoihin, jotta työnantajat sekä mahdolliset tulevat työntekijät tutustuisivat toisiinsa.

Kuukauden perehtymisjakson jälkeen mukaan valitut henkilöt sijoitetaan valitsemilleen työpaikoille työharjoitteluun pienissä ryhmissä. Mentori, työvalmentajat ja suomalaiset työkaverit opettavat työn teon ohessa työtavat, työkulttuurin, työsanastoa ja työturvallisuusasiat, työlainsäädännön ja suomalaisen palkkajärjestelmän sekä suomen kielen sanastoa. Työohjeet sekä keskeisin sanasto käännetään ukrainaksi. Suomen kielen sanaston opiskelu jatkuu yhtenä lähiopetuspäivänä viikossa sekä etäopiskeluna työn ohessa noin kolmen kuukauden ajan. Mentorointijakson aikana osallistujille etsitään aktiivisesti työpaikkoja, joissa tutkinnon voisi suorittaa esimerkiksi oppisopimuksella harjoittelujakson jälkeen.

Myös työnantajille sekä suomalaisille työntekijöille tulee kertoa avoimesti ukrainalaisesta kulttuurista ja työkulttuurista yhteentörmäysten välttämiseksi. Kaikille työpaikalla työskenteleville tulee opastaa google puheentunnistusohjelman käyttö huolimatta siitä, että työkielenä käytetään suomea.

On tärkeää muistaa huomioida esimies yhteisillä palavereilla, jotta kaikki osapuolet tietävät aikataulun, prosessin kulun sekä molemmilla osapuolilla on mahdollisuus antaa toisilleen arvokasta palautetta.

Yksilömentorointi

Suomalainen alan asiantuntija ryhtyy mentoriksi henkilölle. He tutustuvat ensin toisiinsa tapaamisissa ja keskustelevat työn hyvistä ja huonoista puolista, työajoista ja työkulttuureista. Jos työtä etsivä henkilö on motivoitunut ja sopivan taustan omaava voi hän ryhtyä etsimään sopivaa työ- tai harjoittelupaikkaa yhdessä mentorinsa kanssa. Mentori soittaa eri työnantajille esimerkiksi työpaikkailmoituksiin ja esittelee itsensä sekä maahan tulleen henkilön.

He käyvät yhdessä tutustumassa työpaikkaan ja sopivat yhteisen työhaastattelun. Ideana on, että mentori opettaa työn ohessa työsanastoa, työlainsäädäntöä, työkulttuurin, suomalaisen palkkajärjestelmän sekä työtavat. Työohjeet sekä keskeisin sanasto käännetään ukrainaksi. Suomen kielen sanaston opiskelu jatkuu yhtenä lähiopetuspäivänä viikossa sekä etäopiskeluna työn ohessa aluksi noin kolmen kuukauden ajan. Sen jälkeen hänelle pyritään aloittamaan työpaikalla oppisopimuskoulutus tai jos kielitaito ei ole vielä tähän riittävä niin jatkamaan kieliopintoja työn ohessa.

Myös työnantajille sekä suomalaisille työntekijöille tulee kertoa avoimesti ukrainalaisesta kulttuurista ja työkulttuurista yhteentörmäysten välttämiseksi. Kaikille työpaikalla työskenteleville

tulee opastaa google puheentunnistusohjelman käyttö huolimatta siitä, että työkielenä käytetään suomea.

On tärkeää säilyttää avoimuus työnantajan kanssa ja kertoa jo ensivaiheessa mahdollisesta oppisopimus jatkopolusta. Työnantajat toivovat usein apua käytännön papereissa, palkkatuen hakemisessa sekä lisätietoa tilapäistä suojelua saavan henkilön palkkaamisesta Suomessa.

Havaintojemme mukaan useissa pienemmissä kunnissa ukrainalaisen nopea asettautuminen ja työllistäminen juuri omaan kuntaan on hyvä motivaattori. Pienessä kunnassa on helpommin organisoitavissa eri toimijoiden yhteistyö niin ettei päällekkäisiä toimintoja synny.

Asettautumiseen ja työllistämiseen liittyvät toimet ovat usein myös nopeita ja ketteriä, sillä eri toimijat tuntevat toisensa ja pystyvät näin kehittämään helpommin yhdessä innovatiivisia ratkaisuja arkityössään. Myös nopea tiedonkulku toimijoiden välillä, mukaan lukien ukrainalaiset, edesauttaa asioiden nopeaa hoitumista.

4. Koulutus ja työllisyys

Lähtötilanne: keski-/korkeakoulu aste tutkinnot kotimaasta.
Viranomaiset: kotoutumiskoulutus ja työllisyysneuvonta, kolmannen sektorin toimijat, vapaaehtoiset ja yritykset.

Vaatimus:

- Omakielinen ura -, koulutus- ja työllisyysneuvonta
- Jatkuva tuki työllistymisessä
- Jalkauttava mentori/työvalmentaja
- Työelämälähtöinen kieliopiskelu työn ohella
- Kattavampia tutkintojen ja opintasuoritusten tunnustamisjärjestelmiä. Täydennysohjelman pääsyn tarvittaessa on oltava nopeampaa ja helpompaa.

Menetelmät:

- Moniammatillinen yhteistyö (kunnat, kolmannen sektorin toimijat, vapaaehtoiset)
- Yhteistyön koordinointi
- Yksilö- ja ryhmämentorointi
- Työelämässä tapahtuva kielenopiskelu ja työnohjeistus omalla kielellä.
- Opintopolun jatkuvuus työelämässä.

24.3.2023

4. Koulutus ja työ

Kuva 6. Koulutus ja työllisyys

4. Lopuksi

Maailmantilanne on tällä hetkellä monin tavoin huolta herättävä. Euroopassa käydään sotaa, ja kohtaamme toisen maailmasodan jälkeen suurimman pakolaiskriisin; noin 14 miljoonaa ukrainalaista on joutunut sodan vuoksi jättämään kotinsa, ja noin seitsemän miljoonaa on paennut Ukrainan rajojen ulkopuolelle. Suomeen on vuoden 2022 aikana saapunut lähes 50 000 kansainvälistä suojelua hakevia henkilöitä, joista noin 45 000 on ukrainalaisia tilapäistä suojelua saavia ihmisiä.

Hanketiimi on työssään tavannut ja tutustunut kymmeniin maahanmuuttotyön parissa työskenteleviin ihmisiin ja lukuisiin organisaatioihin, ja hanke on saanut kattavan kuvan maahanmuuttotyön kokonaisuudesta. Tiimi on tavannut kolmannen sektorin näkökulmasta satoja tilapäistä suojelua saavia ja kuullut heidän selviytymistarinoitaan, oppinut ymmärtämään heidän elämäntilannettaan, huoliaan ja tulevaisuuden suunnitelmiaan.

Tilapäistä suojelua saavien henkilöiden hyväksi yhteiskunnassamme tapahtuu todella paljon asioita. Meillä on vahva lainsäädäntö, jota toimeenpanevat monet eri ministeriöt ja viranomaiset korkealla ammattitaidolla. Viranomaisten rinnalla työskentelee laaja kirjo kolmannen sektorin organisaatioita, järjestöjä, yhteisöjä, yrityksiä ja yksityisiä kansalaisia. Kaikilla on yhteinen pyrkimys tarjota turvaa, suojaa ja huolenpitoa sekä luoda edellytyksiä sille, että kansainvälistä suojelua hakevilla henkilöillä ja muillakin maahanmuuttajilla on mahdollisuus tulla yhteiskuntamme täysjäseniksi oikeuksineen ja velvollisuuksineen ja rakentaa tulevaisuutensa tänne.

Keskeinen menestyksen avain on vuorovaikutuksen, tiedonkulun ja yhteistoiminnan varmistaminen eri toimijoiden välillä kokonaisuudessa, jossa jokaiselle löytyy tehtävää samalla kun vältetään mahdolliset päällekkäisyydet. Onnistuneen auttamistoiminnan tae on kyetä hahmottamaan kolmannen sektorin mahdollisuudet toimivien auttamisverkostojen rakentamiseen kuin myös viranomaissektorin lakisääteiset velvollisuudet ja niistä syntyvät mahdollisuudet ohjata maahantuloa, sijoittumista ja asettautumista parhaalla mahdollisella tavalla vallitsevin resurssein. Onnistuneen yhteistoiminnan tae on yhdenmukaisen tiedon jakaminen ja riittävä yhteinen ymmärrys eri toimijoiden välillä. Tämä edellyttää suoraa ja toimivaa keskinäistä vuorovaikutusta. Tällöin olemme luoneet yhteisen alustan varsinaiselle toiminnalle, jossa jokainen pystyy edistämään yhteiskunnallista tavoitetilaa omin toimin ja omasta vastuu-/toimintanäkökulmasta.

Toimijoiden välisen yhteistyön ja verkostojen kehittämisen myötä voidaan tehdä auttamistyötä yhdessä koordinoitusti ja rajallisia resursseja tehokkaasti hyödyntäen. Kun tilapäistä suojelua saavan henkilön asettautumisen, kotoutumisen ja työllisyyden edistämisen tarpeisiin on voitu vastata asianmukaisesti, on mahdollista, että työmme tulee kantamaan hedelmää suoran inhimillisen kärsimyksen vähenemisen lisäksi yhteiskunnallisesti kauaskantoisiin myönteisiin seurauksiin tulevina vuosina ja vuosikymmeninä.

Kiitokset

Turvaverkko-esiselvityshankkeen toteuttajaorganisaatiot ja hanketyöryhmä kiittävät Pohjois-Pohjanmaan liittoa mahdollisuudesta toteuttaa tämä selvityshanke AIKO-rahoitteisesti (Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen). Haluamme kiittää Oulun kaupunkia hankkeen osarahoittamisesta sekä yhteistyöstä hankkeen tavoitteiden toteutumiseksi. Hanketyöryhmä haluaa myös kiittää kaikkia yhteistyötahoja, toimijoita sekä yksittäisiä henkilöitä, jotka ovat auttaneet, tukeneet, tarjonneet apua, sparranneet ja siten lisäten ymmärrystämme laajasta ja kompleksisestakin aihealueesta. Vilpittömimmän arvostuksen ja kiitoksen hanketyöryhmä haluaa viimeisenä osoittaa erityisesti niille toimijoille ja yksittäisille henkilöille, jotka pyyteettömästi ovat

ponnistelleet ja jatkavat edelleen toimintaansa vähentääkseen inhimillistä kärsimystä ja edistävät inhimillisemmän yhteiskuntamme toteutumista.

Lähteet

Sisäministeriön tiedote. (2023). [Sisäasiainhallinnon toiminta Ukrainan kriisissä – Sisäministeriö \(intermin.fi\)](#) (Katsottu 9.3.2023)

Sisäministeriön selvitys 7.9.2022. [Noin joka kolmas ukrainalainen haluaa jäädä Suomeen, moni on epävarma tulevaisuudesta \(valtioneuvosto.fi\)](#) (katsottu 9.3.2023)

Liitteet

Liite 1 Turvaverkko-esiselvitystyöskentely 17.10.2022 – 28.3.2023

19.10.2022 -hankkeen ensimmäinen vierailu Help Centeriin

20.10.2022- Keikka apu perehdyttäminen

21.10.2022- Kysely kohderyhmälle Pohjois-Pohjanmaan ja Oulun alueilla tarjottavasta avusta kriisi aikana.

26.10.2022.- 29.3.2023 HC- mukana olo (maanantaisin ja keskiviikkoisin)

3.11.2022- Oulu Kriisikeskus keskustelu

3.11.2022 -Naisten monikulttuurinen kuntofutis ryhmä kokoontuu, perustetaan intergraatiota ja työllistymistä tukeva ryhmä Beauties and Business, jossa 30 jäsentä. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa.

4.11.22 - 31.3.23 -Monikulttuurinen kahvila (Turvaverkko-kahvila) kohtaamispaikka

7.11.2022 - Pekka Haavisto vierailu ja keskustelu HC:ssä

7.11. -8.11.2022- Integration 2022 tapahtumaan osallistuminen (valtakunnallisten malleihin perehtyminen), Ukraina HC Helsinki perustajien kanssa tapaaminen

8.11.2022 - Tampereen Ukraina taloon vierailu

9.11.2022 - Ukrainan suurlähettilään vierailu HC:ssä

14.11-15.11.2022 - Tulopolku haastattelut kohderyhmän kanssa

15.11.2022- Työpaja HC vapaaehtoisten kanssa

22.22.2022- Villa Viktorin haastattelu, Anastasya Kakhovskan kanssa

24.11.2022- Prikka-kiertoon hanke haastattelu

24.11.2022- Ukraina tukikonsertti

28.11.2022- Business Oulun haastattelu, Taras Paliichuk

29.11.2022- Mentorointi ryhmän ensitapaaminen, mukana 30 ukrainalaista naista ruoka-ja käsityöalalta. Työllistävä projekti jatkui 26.3.2023 asti.

1.12.2022 - Ukraina/Arjen apu työpaja yhteistyössä Paloma-3 hankkeen kanssa

5.12.2022- Ukrainalaisten ja suomalaisten nuorten lahjapaketointi workshop, 20 osallistujaa. Työllistävä projekti lelukaupassa jatkui 23.12.22 asti.

7.12.22- Ukrainalaisten naisten leivontatyöpaja ja mentorointitapaaminen yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan Martat ry:n kanssa, osallistujia 14.

12.12. 22- Haastattelu Anastasya Kakhovskan kanssa

12.12.2022 -Yrittäjävetoinen kranssityöpaja. Osallistujia 20

13.12.22 - OVOK- tukiyhdistys palaveri

15.12.22 - Villa Victor palaveri

16.12.22 - Joulutori tapahtuma Mannerheim puistossa, jossa noin 50 ukrainalaista osallistui tapahtuman suunnittelu ja järjestelytehtäviin yhdessä suomalaisten vapaaehtoisten kanssa.

16.12.22 Tapahtumassa aloitimme yhteisen projektin kerätäksimme 400 banaanilaatikollista avustustarvikkeita ukrainalaisiin orpokoteihin. Projektissa oli 40 ukrainalaista ja suomalaista vapaaehtoista. Pilotoimme projektissa työllistymisen haasteita ja keräsimme tietoa toimivista työskentelytavoista. Projekti jatkui 26.3.2023 asti.

17.12.22- Raviradan joulutori tapahtuma Äimäraution raviradalla, jossa noin 40 ukrainalaista osallistui tapahtumaan.

19.12.-20.12.2022- Joululahja pakolaisille lapsille päivät (Turvaverkko vapaaehtoiset mukana)

20.12.2022- Työpaja HC vapaaehtoisten kanssa

3.01.2023- Tutustuminen Sastamalan kuntamalliin

10.1.2023- Business Oulu palaveri (OSKE)

11.01.2023- Vapaaehtoisten tapaaminen ja virkistysiltapäivä

12.1.2023- Tutustuminen Pyhäjärven kaupungin maahanmuuttotyöhön

17.1.2023- OVOK Tukiyhdistys palaveri

18.1.2023- Hyvinvointitapahtuma, missä alan mentoriyrittäjä opasti ukrainalaisia työnhakijoita, 16 osallistujaa. Tilaisuus toteutettiin oikeana asiakastilaisuutena.

18.1-26.3.2023- Ukrainalaisille vapaaehtoisille suunnattu vertaistukiryhmä. Kokoontumiset kerran kuukaudessa.

19.1.2023- kohtaamispaikkatoiminta ja tapahtumien suunnittelu vapaaehtoisten kanssa työpaja

19.1.2023- Ukrainalaisille suunnatut, hyvinvointia ja toimintakykyä edistävät, säännölliset tapaamiset Oulun kasvitieteellisessä puutarhassa yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa. Projekti aika 19.1-2.02.2023.

20.1.2023 Hoiva-avustajien mentorointi tapahtuma. Yritysesittely, työntekijän kokemukset ja työllistyminen Suomessa luento. Osallistujia 25 ukrainalaista työnhakijaa.

22.1.-26.3.2023 Ukrainalaisten lasten hyvinvointia lisäävät taideharrastuskerhot. Kolme ryhmää ikäryhmille 4-15 vuotta ja kokoontumiset kerran viikossa. Osallistujia 40.

- 22.1.-26.3.2023 Ukrainalaisille vanhemmille suunnatut vertaistukiryhmät liittyen lasten kasvatukseen ja arjen haasteisiin. Kokoontumiset kerran viikossa ja osallistujia 40.
- 22.2.2023 Yritysvierailu Fondo
- 23.1. -31.3.2023 - Padlet "Oulun palvelut" projekti vapaaehtoisten kanssa
- 24.1.- 26.3.2023- Keho ja mieli: tanssikerho äideille ja lapsille (sis. pilates) (vapaaehtoinen tanssinopettaja)
- 25.1.2023- OVOK vierailu
- 26.1.2023 - Vuolle opisto vierailu
- 31.1.2023- Tutustuminen Oulun EvLut seurakuntayhtymän kansainväliseen diakoniatyöhön
- 2.2.2023 - palaveri Pohjois-Pohjanmaan Ukrainalaisten yhdistys ry:n kanssa
- 3.2.23- Kansainvälinen runojen päivä + leivonta kerho lapsille (vapaaehtoiset)
- 6.2.2023 – Kahden muuntajan (3,5 KVA ja 5,0 KVA) toimittaminen Ukrainaan Ukrainalaiset Suomessa yhdistyksen kanssa
- 7.2.23 - Maahanmuuttotyön verkostotapaaminen
- 7.2.2023 – KELA:n kotikuntainfo
- 9.2.2023 - Vamos Ukraine palaveri
- 9.2.2023 - Eurodiakonia verkoston tapaaminen
- 10.2.2023 - Ukraina- Suomi Ystävyyspäivä tapahtuma, leivontakerho lapsille (vapaaehtoiset)
- 14.2.2023- Pakolaisten vierailu Vesperkotiin ja Veljeskotiin (ystävänpäivän korttien jakelu, vapaaehtoiset)
- 15.2.2023 – TEM:n, STM:n, MMV:n ja DVV:n kotikuntainfo
- 16.2.2023 - Ely-keskus palaveri
- 16.2.2023 -Taidetyöpaja ukrainalaisille lapsille. Osallistujia 15.
- 17.2.2023 – THL:n kotikuntainfo
- 24.2.2023 - Kyselytutkimus maahanmuuttotyön verkoston toimijoille
- 1.3.2023 – Oulun Tuomiokapitulin yhteistoimintapalaveri
- 2.3.2023- Koulutusinfo tapahtuma Business Asemalla, mukana oppilaitokset
- 7.3.2023 – Tutustuminen Suomen suurten seurakuntayhtymien maahanmuuttotyöhön
- 7.3.2023-Nivalan kuntamalliin tutustuminen
- 8.3.2023.- Maahanmuutto, integrointi ja mieli- valmennus ja vertaistuki ryhmä aikuisille. (vapaaehtoinen psykologi ja maahanmuuttajien työvalmentaja)
- 9.3.2023- Ekskurssio ukrainalaisille perheille Oulun kaupungin maakuntamuseoon. Osallistujia 25.
- 9.3.2023- Itsetietoisuuden ja itsejohtamisen workshop teini-ikäisille ukrainalaisille. Osallistujia 10.

14.3.2023- Ekskurssio ukrainalaisille perheille Oulun yliopistoon. Tarkoituksena lisätä tietoisuutta opiskeluvaihtoehtoista niin nuorille kuin aikuisille. Osallistujia 20.

15.2.2023- Yrittäjyyden ja kaupallisten tilaisuuksien järjestämisen workshop ukrainalaisille. Osallistujia 10

16.3.2023-Yritysvierailu Pedapuu

19.3.2023 - Luonto ja hyvä mieli - retki Sanginjoelle (vapaaehtoiset metsäpedagogit)

21.3.2023- Tutustuminen Puolangan kuntamalliin

25.3.2023- Oulu - historia ja kulttuuri - kaupunkikierros (vapaaehtoiset)

25.3.2023 Ukrainalainen talvitapahtuma heinäpään urheilukeskuksessa. Tavoitteena oli viettää talvipäivää yhdessä suomalaisten perheiden kanssa ja antaa samalla työelämäkokemuksia. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä usean eri yhdistyksen suomalaisen vapaaehtoisen kanssa. Osallistujia noin 50.

28.3.2023 Turvaverkko-esiselvityshankkeen tulosten julkistamistilaisuus

Liite 2. Tilapäistä suojelua saavan henkilön tulopolkumallinnus

Ukrainalaisten maahantulo ja asettautuminen

Tilapäistä suojelua saavan henkilön tulopolkumallinnus toteutettiin haastatteleamalla maahan saapuneita henkilöitä. Kohderyhmäksi valittiin Ukrainasta vuoden 2022 aikana paenneet. Kohderyhmästä valittiin erilaisilla taustoilla ja elämäntilanteilla olevia henkilöitä seuraavasti: **työikäinen naishenkilö, opiskelijaikäinen naishenkilö, kouluikäisten lasten kanssa tullut naishenkilö, eläkeikäinen naishenkilö, kouluikäinen naishenkilö ja työikäinen mieshenkilö.**

Haastattelujen avulla pyrittiin selvittämään kokonaisuutena, minkälaisia palveluja ja muuta apua kyseinen haastateltava omalla taustallaan, omassa tilanteessaan ja polkunsä eri vaiheissa on tarvinnut, mitä apua hän on saanut sekä mikä on mennyt hyvin ja missä asioissa olisi parannettavaa. Haastattelujen avulla pyrittiin kartoittamaan niitä vaatimuksia ja toiveita, joita kohdistuu maahan tulevien kaikinpuolisen auttamisen organisointiin ja toteutukseen. Haastattelujen tuloksia hyödynnettiin **Turvaverkko-toimintamallille asetettavien vaatimusten määrittelyssä.**

Valmistelut tehtiin viikolla 44, haastattelut viikoilla 45 ja 46 sekä tulosten kirjaaminen ja raportointi viikolla 50. Tietojen kokoamisessa oli kahden viikon viive johtuen yhden haastateltavan sairastumisesta. Haastattelut toteutettiin ODL:n tiloissa. Haastattelut tehtiin ukrainan (venäjän) kielellä ja käännettiin raportointia varten suomen kielelle. Haastattelua varten laadittiin lomakkeet, joihin tiedot kirjattiin myöhemmää koontia varten.

Yleisenä, kaikkia haastateltavia koskevana havaintona voidaan poimia tyytyväisyys ja kiitollisuus Suomen antamasta avusta Ukrainalle ja Suomeen saapuneille ukrainalaisille ihmisille. Myös suomalaisten (oululaisten) suhtautuminen heihin on ollut erittäin myönteistä. Haasteena asettautumisessa ja kotoutumisessa nähtiin tiedon puute sekä puutteellisesta suomen kielen taidosta johtuvat ongelmat.

Vaikka ulkoiselta olemukseltaan haastateltavat olivat reippaita ja avoimia, oli selvästi havaittavissa, että he olivat kokeneet todella kovia ennen Suomeen ja Ouluun saapumistaan. Useat heistä olivat nähneet äärimmäisen brutaalia väkivaltaa, tuhoa ja pahuutta sekä tunteneet pelkoa, joka ei voi olla jättämättä vakavia traumoja tuon kaiken kokeneisiin ihmisiin. Kaikessa asioimisessa tilapäistä suojelua saavien henkilöiden kanssa on hyvä ottaa tämä asia huomioon. Fyysisen huolenpidon ohella on tärkeää yrittää luoda heille turvallisuuden tunne; tunne siitä, että nyt he ovat lopulta turvassa, ja heistä pidetään huolta. Näin toimien kyetään rakentamaan luottamusta auttajien ja autettavien välille sekä edesauttamaan ihmisten selviytymistä elämässä eteenpäin.

Seuraavassa esitetään keskeisimmät havainnot kysymyksittäin. Yksilölliset vastaukset on tallennettu Turvaverkko-esiselvityshankkeen dokumentaatioon.

1. Ensin haastateltavalle kerrotaan, miksi haastattelu tehdään ja mihin sillä pyritään. Samalla kirjataan tärkeimmät henkilötiedot (Etunimi, perhetilanne, ikä, ...)

Ensimmäinen haastateltava oli 51-vuotias työikäinen nainen Harkovasta, joka oli saapunut Ouluun yksin. Hänen miehensä ja poikansa olivat jääneet Harkovaan. Toinen haastateltava oli 77-vuotias nainen Melitopolista, joka oli saapunut Ouluun kesällä 2022 Oulun seudulla asuvan tyttärensä luo. Kolmas haastateltava oli 14-vuotias koulutyttö Berdianskista, joka oli saapunut Ouluun perheensä kanssa maaliskuussa. Heidän isänsä oli tullut myöhemmin elokuussa. Neljäs haastateltava oli 19-vuotias naishenkilö Berdianskista, joka oli saapunut Ouluun maaliskuussa äitinsä ja nuoremman veljensä kanssa. Viides haastateltava 40-vuotias naishenkilö Zithomirista, joka oli saapunut Ouluun

kahden kouluikäisen lapsensa kanssa maaliskuussa. Kuudes haastateltava oli 27-vuotias mieshenkilö, joka on saapunut Suomeen maaliskuussa perheenjäsentensä kanssa Venäjän kautta.

2. Kerro omasta taustastasi ja elämästäsi Ukrainassa ennen kuin jouduit pakenemaan.

Haastateltavat olivat eläneet sodan syttymiseen saakka normaalia koululaisen, opiskelijan, työssä käyvän sekä eläkeläisen elämää. Sodan syttyminen oli ollut kaikille yllätys ja suuri järkytys.

3. Millä kulkuvälineillä ja mitä reittiä saavuit Suomeen.

Kaikkien haastateltavien lähtö asuinpaikastaan oli ollut hyvin kaoottinen. He olivat joutuneet pakkaamaan välttämättömät mukaan otettavat tavarat sekasortoissa ja erittäin vaarallisessa tilanteessa. Matkan alkuosa oli ollut vaarallinen ja raskas. Kaikki haastateltavat kertoivat todella kuormittavista ja traumatisoivista kokemuksista pakomatkaltaan. Matkan aikana he olivat saaneet sukulaisiltaan, ystäviltään, tuntemattomilta ihmisiltä, vapaaehtoisilta sekä eri järjestöiltä kaikinpuolista apua, kuten suojaa, ruokaa, lepopaikan, matkaliput jne. Mainitut avun tarjoajat olivat hyvin tärkeässä roolissa heidän selviytymisessään pois sodan jaloista, ulos Ukrainasta ja lopulta eri vaiheiden kautta Ouluun. Myös ukrainalaisille tunnusomainen oma neuvokkuus ja sinnikkyys vaikeissa tilanteissa on auttanut heitä selviytymään. Haastattelujen aikana oli havaittavissa, että traumatisoivat kokemukset olivat vaikuttaneet kaikkiin heihin. Tämä asia on hyvä ottaa huomioon kaikessa kanssakäymisessä ja asioinnissa Ukrainasta sotaa panneiden kanssa.

4. Kerro ensimmäisistä hetkistäsi Suomessa, mitä viranomaisia ja muita tahoja kohtasit, mitä tietoja annoit viranomaisille.

Suomessa viranomaistoiminta ja dokumentaatio toimivat hyvin. Kriisitilanteen alkuvaiheessa oli havaittavissa viiveitä, ja tilapäistä suojelua saavat henkilöt olivat joutuneet odottamaan todistuksia ja kortteja viikoista jopa kuukausiin. Joidenkin tulijoiden kohdalla viivettä aiheutti se, että he eivät menneet rekisteröitymään poliisiviranomaiselle lainkaan, koska olivat majoittuneet sukulaisensa tai ystäviensä luo. Maahanmuuttoviraston verkkosivuilla on selkeä ohjeistus aiheesta. Kaikissa haastatteluissa korostui tiedon saannin tärkeys ja sen puutteellisuus. Haastateltavilla oli Suomeen ja Oulun seudulle saapuessaan ja täällä elämäänsä järjestäessään valtava tiedon tarve; terveyspalvelut, sosiaalipalvelut, asuminen, lasten koulunkäynti, opiskelu, työn haku jne. Tässä olisi tarvetta kattavaan omalla kielellä helposti saatavissa olevaan tietokokonaisuuteen.

5. Kerro majoitusjärjestelyistä eri vaiheissa päätyen nykyiseen asuntotilanteeseesi.

Hyvin raskaan, vaarallisen ja monivaiheisen pakomatkan jälkeen Suomeen ja Oulun seudulle saapuneiden majoitusjärjestelyt ovat olleet vaihtelevat. Kaikille on ollut ”katto pään päälle”, tulijat on otettu vastaanottokeskusten tiloihin ja heille on niissä tarjottu välttämättömät palvelut. Majoitustiloja on eri tasoisia. Osa tulijoista, joilla on alueella sukulaisia tai ystäviä, ovat majoittuneet heidän luonaan; joko pysyväisluonteisesti tai siihen saakka, kun ovat saaneet oman yksityismajoituksen. Osa heistä on siirtynyt vastaanottokeskuksiin asuttuaan aluksi esimerkiksi sukulaisensa luona. Palvelut ovat olleet pääsääntöisesti riittävät. Vastaanottokeskusten majoitusjärjestelyissä suurimpana haasteena on koettu yksityisyyden puute; keittiöt, ruokailutilat, wc- ja peseytymistilat ja jopa majoitushuoneet on jouduttu jakamaan muiden ihmisten kanssa. Kaikki ne, jotka ovat saaneet mahdollisuuden asua yksityismajoituksessa, ovat olleet järjestelyyn tyytyväisiä. Oman asunnon saaminen on kouluttautumisen ja työllistymisen ohella yksi merkittävä askel maahanmuuttajan kotoutumisessa ja yhteiskuntaan integroitumisessa. Epävarmuutta on koettu siitä, mitä jatkossa tapahtuu; kuinka kauan tuettu/vastikkeeton asuminen voi jatkua jne.

6. Millaista terveyspalvelua (ml mielenterveyspalvelut) olet saanut eri vaiheissa, onko siinä ollut parannettavaa.

Alkuvaiheen terveyspalvelut tarkastuksineen ovat sujuneet hyvin. Terveyspalvelut ovat olleet hyvin saatavilla koko Suomessa oleskelun ajan. Jatkotoimenpiteisiin pääsyssä on havaittu viivettä. Yleisesti oltiin sitä mieltä, että terveydenhuollon taso on erinomainen, mutta Ukrainassa lääkärin pääsy on nopeampaa kuin Suomessa.

7. Miten päivittäinen ruokahuolto on järjestetty eri vaiheissa, onko se ollut onnistunutta.

Tämän asiakokonaisuuden vaatimustaso on korkea; ihmisten on tavalla tai toisella saatava riittävä ravinto päivittäin. Oulun seudulle tultaessa vastaanottokeskuksessa on ollut tarjolla peruselintarvikkeita sekä tilat ja välineet ruuan valmistamiseen. Lisäksi SPR ja vapaaehtoiset ovat tuoneet ruokaa vastaanottokeskukseen. Jatkossa ruoka-apua on saatu mm HC:sta ja Oulun alueen ruoka-apupisteistä. Ruoka-apupisteet ovat eri tasoisia; osassa jaetaan elintarvikkeita ja osassa tarjotaan aterioita. Pisteet ovat yhteisiä kaikille avun tarvitsijoille. Ruoka-avusta on tietoa internetissä (esim ruoka-apu.fi), mutta tiedot ovat saatavilla vain suomen, ruotsin ja englannin kielellä. Ruoka-apupisteillä on ajoittain ollut kireää tunnelmaa, koska joskus apua ei riitä kaikille.

8. Miten vaatetushuolto on järjestynyt Suomen sääoloihin.

Tämä on välttämätön ja myös aikakriittinen palvelu. Ukrainan sodan aiheuttama pakolaistilanne alkoi kärjistyä maaliskuussa, jolloin Suomessa oli ”täysi talvi”. Useimmissa tapauksissa ihmiset ovat tulleet Suomeen vain yllä olevissa vaatteissa, ja vähäisten matkatavaroiden kanssa. Viranomaiset eivät tarjoa palveluja vaatetukseen, joten järjestöjen ja vapaaehtoisten apu on välttämätön. Alkuvaiheessa Heikinharjun vastaanottokeskukseen vaatetusapua ovat tuoneet yliopiston opiskelijat ja muut yksityiset henkilöt sekä SPR. Sen jälkeen merkittävä avun tarjoaja paitsi vaatetuksessa, myös kodin tarvikkeissa, on ollut HC. Ongelmana nähtiin HC:n pienet tilat, jotka eivät mahdollista riittävää valikointia ja sovittamista saatikka muuta tarvittavaa palvelua kuten palveluneuvontaa, työllistymis- ja koulutusneuvontaa jne. Yleisesti HC koettiin erittäin tärkeänä palveluna. Myös kirpputorien tarjonta nähtiin tärkeänä.

9. Miten päivittäinen hygienia on järjestynyt.

Henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvät palvelut niin vastaanottokeskuksessa kuin yksityismajoituksissakin koettiin riittäviksi. Tilat ovat olleet määrältään riittävät ja siistissä kunnossa. Ensivaiheen peseytymisaineet on saatu vastaanottokeskuksesta ja myöhemmässä vaiheessa apua on saatu HC:sta.

10. Oletko kyennyt liikkumaan alueella. Millä tavoin olet liikkunut.

Junalla matkustaminen on ollut toistaiseksi maksutonta Ukrainan passilla tai tilapäisen suojelun kortilla. Paikallisliikenne oli aluksi maksutonta, mutta myöhemmin se muuttui maksulliseksi. Vastaanottokeskuksesta ja HC:sta on jaettu polkupyöriä. Polkupyörien saaminen KeKe-keskuksesta saattaa osoittautua ongelmalliseksi, koska sieltä pyöriä ei jaeta vastikkeetta, vaan niitä myydään. Toisaalta HC:n nykyiset tilat eivät mahdollista asianmukaista pyörien säilytystä ja jakoa. Kokonaisuutena liikkumismahdollisuudet näyttäisivät olevan hyvin tyydyttävällä tasolla.

10. Oletko saanut koulutusta. Mitä koulutusta ja kenen toimeenpanemana. Oletko oppinut suomen kieltä; millä tavoin. (ml lapset)

Koulutuspalveluiden käynnistymisessä on koettu viiveitä. Yksi haastateltava kertoi, että kevään ja kesän aikana TE-keskuksen järjestämään koulutukseen on ollut mahdotonta päästä. Suomen kielen

koulutusta on annettu ensin vastaanottokeskuksessa, ja myöhemmässä vaiheessa suomen kielen opiskeluun on ollut useita vaihtoehtoja. Koulutusta on saatavilla Oulun kaupungin Villa Victorissa, Vuolle-opistossa päivä- ja iltakursseilla, Oulun aikuislukiossa sekä peruskoulujen ja OSAO:n valo-luokissa. Koulutuspaikkoja on tarjottu vastaanottokeskuksen sosiaalituen, ODL:n sekä Oulun kaupungin kautta (valo). Kaupunki on myös järjestänyt kuljetuksia valo-luokilla opiskeleville koululaisille. Osin kielen oppiminen on koettu hyvin haastavaksi; kieli on vaikea ja opetus on edennyt liian nopeasti. Monet ukrainalaiset opiskelevat etänä Ukrainan koulutusjärjestelmässä. Kouluttautumista on viiveiden lisäksi häirinnyt ukrainalaisten epävarmuus tulevastakin. Osa heistä haaveilee nopeasta paluusta kotimaahansa jatkamaan opintojaan ja elämäänsä siellä, osa suunnittelee jäävänsä Suomeen ja perustamaan elämänsä tänne. Osa on epävarma toiveistaan. Kaikki riippuu tilanteen kehittymisestä Ukrainassa. Epävarmuus heikentää motivaatiota opiskeluun ja integroitumiseen suomalaiseen yhteiskuntaan.

11. Oletko hakenut töitä. Miten se asia on edistynyt.

Yleisesti ukrainalaisilla on tahtoa työllistyä ja sitä kautta integroitua yhteiskuntaan, ja tietenkin saada elantoa. Työllistymispalveluita tarjoaa TE-keskus ja useat vuokratyöyritykset, kuten Barona, Staff point jne. Haasteena työllistymisessä on suomen kielen taidon puute. Useat työnantajat eivät rohkene palkata työntekijää, jolla ei ole vähintään auttavaa suomen kielen taitoa. Asia on valitettava, mutta toisaalta ymmärrettävä; kielitaito on monessa työssä työturvallisuus asia. On myös selvää, että asiakaspalveluja tarjoavat työnantajat haluavat palvella asiakkaita lähinnä suomen kielellä. Edellisessä kohdassa on kuvattu suomen kielen opiskelumahdollisuuksia. Tarjontaa on mukavasti, mutta opiskelu koetaan usein haastavaksi, ja edistyminen on hidasta. Tosin yksi haastateltava oli tullut Suomeen huhtikuussa ja jo marraskuun lopulla hän puhui ja ymmärsi suomen kieltä vähintään auttavasti. Olisi toivottavaa, että työnantajat rohkaistuisivat nykyistä enemmän palkkaamaan vähäiselläkin suomen kielen taidolla varustettuja työnhakijoita. Eri tutkintojen vastaavuus suomalaiseen tutkintojärjestelmään on osoittautunut haastavaksi. Monella alalla, kuten esimerkiksi terveydenhoitoalalla, asian kanssa on syytä olla todella tarkkana, jotta potilasturvallisuus kyetään takaamaan. Moni koulutettu ukrainalainen on valmis tekemään mitä tahansa työtä, mutta toisaalta useat myös toivoisivat pääsevänsä oman alansa työhön. Yksi haastateltavista on koulutukseltaan ja työtaustaltaan juristi, mutta hän työskentelee siivoojan työssä SOL:lla.

12. Oletko tutustunut suomalaisiin. Millaista sosiaalista elämää sinulla on ollut.

Sosiaalisten suhteiden luomisessa suomalaisiin ihmisiin on ollut haasteita. Ensinnäkin asuttaessa VOK:ssa ja siellä opiskeltaessa ei ole juuri mahdollisuuksia verkostoitua muiden kuin VOK:n henkilöstön kanssa. Yksityismajoituksessa ja varsinkin kotimajoituksessa verkostoituminen on helpompaa; isäntäperheen ja naapuruston kanssa tulee helpommin sosiaalisia kontakteja kuin VOK:ssa asuttaessa. Ujous ja erityisesti traumaattiset kokemukset eivät edistä sosiaalisten suhteiden luomista. Myös suomalaiset ovat osoittautuneet hieman ujoiksi ja epäröiviksi tutustuttaessa vieraisiin ja erityisesti vierasmaalaisiin ihmisiin. Kielimuuri tietenkin osaltaan vaikuttaa asiaan. Haastateltavat kokivat erilaiset kohtaamispalvelut, kuten esimerkiksi Helmi-kahvila sekä SPR:n tarjoamat palvelut hyödyllisinä verkostoitumiskeinoina. Suomalaisia ihmisiä kannattaisi rohkaista aktiivisuuteen tässä asiassa; kaveriperhetoiminta on yksi mahdollinen kanava, tai yksinkertaisesti ”juttusille meno” naapurustossa asuvien maahantulleiden kanssa. Koulupaikka ja työpaikka ovat parhaita kanavia sosiaalisten suhteiden luomiseen.

13. Mikä on tulevaisuuden suunnitelmasi.

Haastateltavien tulevaisuuden suunnitelmat ovat hyvin rationaalisia ja ovat riippuvaisia Ukrainan tilanteen kehittymisestä. Nuoret haastateltavat suunnittelivat palaavansa Ukrainaan ja jatkavansa opiskelua ja koulunkäyntiä, kunhan vain tilanne sen sallisi. Yksi haastateltava toivoi, että hän voisi saada puolisonsa ja lapsensa Suomeen, ja että he voisivat jatkaa elämässä eteenpäin täällä. Hän ei nähnyt Ukrainassa hyviä elämän edellytyksiä vielä pitkään aikaan, jos koskaan. Suomen kielen oppiminen on avain monenlaiseen edistymiseen; opiskelulla sitä voidaan parantaa, työelämässä se on edellytys, sosiaalisessa elämässä sitä tarvitaan, mutta se myös paranee. Yleisesti haastateltavilla oli myönteisiä kokemuksia Suomesta ja positiivisia ajatuksia täällä jatkosta, mutta koti-ikävä vaivaa monia.

14. Miten suomalaiset ovat ottaneet sinut vastaan.

Kaikki haastateltavat ilmaisivat tyytyväisyytensä ja kiitollisuutensa Suomelle ja suomalaisille kaikesta saamastaan avusta ja tuesta. Raskaiden kokemusten jälkeen he ovat päässeet turvaan, ja heidän perustarpeistaan on huolehdittu hyvin. Haastateltavat mainitsivat erityisesti ODL:n neuvontapalvelun ja HC:n materiaaliavun sekä monenmoisen vapaaehtoisen avun suomalaisilta ihmisiltä.

Liite 3. Kysely tilapäistä suojelua saaville henkilöille avun tarjonnasta

Mustalla ovat vapaaehtoisten nimet, joilta ei ollut saatu suostumus nimiensä julkaisuun

Kooste: https://drive.google.com/file/d/17ekXlkZ_wm7wrBErzgp91IsADd2Vipi0/view?usp=sharing

Kyselyn vastaukset: Answers

Posted in "Ukrainians in Oulu" Facebook group
30 answers, October 2022

Where and from which organization or volunteers did you receive help during your stay here in questions related to education (for example, Finnish language, English, professional education, courses...)

VOK 1 1 1 1 1 1 1 = 7
Vuolle 1 1 1 1 1 1 1 1 1 = 9
ODL 1 1 1 1 1 1 1 1 1 = 9
Regina Yarotskaya 1 1 1 1 1 1 1 = 7
Anastasia Kahovskaya 1 1 1 1 1 1 = 5
Oulun Aikuiskoulu 1 = 1
Villa Victor 1 1 1 1 1 1 1 = 6
Volunteers 1 1 1 1 = 4
Te-toimisto 1 1 1 = 3
OSAO 1 1 1 = 3
OAMK 1 = 1
Help Center 1 1 = 2
Kalajoen Kristillinen opisto 1 = 1
Facebook 1 = 1
Haven't received any 1 1 = 2

Central network

ODL in 16 answers
Villa Victor Anastasya in 11 answers
Vuolle in 8 answers
VOK in 7 answers
Volunteers in 4 answers

Where and from which organization or volunteers did you receive help during your stay here in questions related to employment (registering to the labor market, resume, communication with the employer, interview, starting work, internship, making plans for the future, etc. .)

Business Asema 1 1 1 = 3
ODL 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 = 11
Regina Yarotskaya 1 1 1 1 1 1 1 1 1 = 9
Taras Polichuk 1 1 1 = 3
Relatives and friends 1 1 1 1 = 4
Staff point 1 1 = 2
Volunteers 1 1 1 = 3
TE- office 1 1 1 1 1 1 1 = 7
Viera Karam 1 1 = 2
Anastasia Kahovskaya 1 = 1
No one 1 1 = 2
Kamal Singh (StartUp Refugees) 1
VOK 1
Punainen Risti 1
Kaupungintalo Kalajoki 1
Villa Victor 1

Central network

ODL in 20 answers
Business Asema Viera and Taras in 8 answers
TE- office in 7 answers
Relatives and friends in 4 answers
Volunteers in 3 answers

4

Where and from which organization or volunteers did you receive assistance during your stay here in matters related to social issues and daily life, e.g. benefits, school/kindergarten placement, medicine, etc.)

VOK sotsialityontekija 1 = 23
ODL 1 1 1 1 1 1 = 7
Regina Yarotskaya 1 1 1 1 1 = 6
Business Oulu 1
Taras Polichuk 1 1 = 2
Anastasia Kahovskaya 1 1 1 1 = 4
Vera Karam 1 1 = 2
Yanina Posokhova 1
 1
Facebook 1
Friends 1
Volunteers 1 1 1 = 3
Villa Victor 1
Help Center 1
Nowhere 1

Central network

VOK in 23 answers
ODL in 13 answers
Villa Victor Anastasia in 5 answers
Business Asema Viera and Taras in 5 answers
Vounteers + Yanina in 4 answers

5

4. Where and from which organization or volunteers did you receive assistance during your stay here in matters related to material assistance, food, clothing, hygiene, furniture, etc.

Help Center 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 = 19
Buy ourselves 1 1 = 2
VOK 1 1 1 1 1 1 1 1 = 8
Volunteers 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 = 12
Anastasia Kahovskaya 1
Taras Polichuk 1
Regina Yarotskaya 1
Church 1 1 1 1 = 5
Red Cross 1 1 1 1 = 4
Relatives ans Friends 1 1 1 =
Facebook 1
Tori.fi 1
Second Hand Shop 1
Kaupungintalo (Eugeniy and Susanna) 1
■■■■ 1 1 = 2
■■■■ 1 1 = 2
■■■■ 1 1 = 2

Central network

Help Center +Anastasia+ Taras in 21 answers
Volunteers in 18 answers
VOK in 8 answers
Church in 5 answers
Relatives and friends in 3 answers

6

Where and from which organization or volunteers did you receive assistance during your stay here in matters of integration, that is, participation in the life of Finnish society, for example, various events, hikes, cafes, info. sessions, free time, etc.)

Oulu city 1
VOK 1 1 1 1 1 1 = 6
IDL Helmi 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 = 15
Johanna ja Jaana 1
Regina Yarotskaya 1 1 1 1 1 1 1 1 = 8
Business Oulu 1 1 = 2
Taras Polichuk 1 1 = 2
Anastasia Kahovskaya 1 1 1 1 1 1 = 6
Viera Karam 1 1 = 2
Yanina Posokhova (volunteer) 1 1 = 2
Facebook 1
Viber chat 1
Volunteers 1 1 1 1 1 1 1 = 7
Nuorten Ystävät 1
Red Cross 1 1 1 1 =
Help Center 1 1 = 2
Church 1 1 = 2
Vuolte 1 1 1 1 = 4
Relatives 1
Villa Victor 1
OSAO 1
Nowhere 1 1

Central network

ODL in 23 answers

Volunteers in 11 answers

Villa Victor Anastasia in 7 answers

Business Asema Viera and Taras in 6 answers

VOK in 5 answers

7

What did not work, what services, in your opinion, could not answer your needs? Where did you need/need more support?

Help with feeding pets 1
 Help with furniture 1
 Te-office and employment services 1 1 1 1 1 1 = 6
 Medical services 1 1 1 1 1 1 = 6
 VOK social serves 1 1 1 1 1 = 5
 Language courses 1
 Police 1
 Centralised guidance and counseling platform would be nice 1
 Migri 1
 Help Cafe 1
 Bank services 1
 Help Center 1 1 1 = 3

Issues

TE-office in 6 answers
Medical services in 6 answers
VOK social services in 5 answers
Help Center in 3 answers

Опросик об оказанной помощи в Оулу и регионах Северной Остроботнии.

30 vastausta

Julkaise tiedot

1. Где и от какой организации или же волонтеров вы получили помощь за время своего пребывания здесь в вопросах связанных с обучением и образованием (например, финский язык, английский, проф. образоание, курсы...)

30 vastausta

Олоии лб. Оллл

В центре беженцев в Оулу

Курсы финского языка в центре беженцев; Vuolle opisto и ODL курсы с Regina Yarotskaya; Anastasiya Kakhovska; Oulun Aikuislukio

Курсы финского Vuolle
Курсы финского в центре беженцев

Курси фінського в Центрі біженців. Інформація про можливі варіанти вивчення фінської мови від ОДЛ (Regina Yarotskaya) і від працівників Вілла Віктор (Anastasiya Kakhovska-інтенсивні курси для українців).

Волонтеры, te-toimisto, сначала и 97% помощь от волонтеров в этом вопросе

ОДЛ

ODLкафе, волонтеры, Regina Yarotskaya, Настя Каховська

от простых волонтеров , и сотрудников ОДЛ.

Я и моя семья хотим изучать финский язык, но никто не может ответить к кому по этому вопросу обратиться. Хотя на собеседовании с соц работником разговор об этом был. Но я не знаю когда будет следующая встреча

Регина Яроцкая, OAMK, OSAO, Vuole, TE-Toimisto, Villa Victor

О курсах финского в Вуоле, проводимых от TE-toimisto узнала через ODL кафе. Там же подробно объяснили, как подать заявку. Также посещала летом разговорный клуб по английскому языку (кто организатор, точно не знаю, узнала от знакомых украинцев)

ODL, Vuolle, Villa Victor

Я в Оулу с 16- летним сыном. Нам очень помогли в «Хеллцентре», там мы получили средства гигиены, продукты, одежду и обувь. Это было очень своевременно. Спасибо большое организаторам и волонтерам хеллцентра. И еще в «Хеллцентре» нам предложили посещать спортзал и курсы интенсивного изучения финского языка и культуры. А еще позже, весной в «хеллцентре», нам с сыном подарили велосипеды.

Regina, vuolle-opisto, asao.

Мы в Христианском колледже Калайоки, тут чудесные и очень добрые люди!

ODL

ODL Regina Yarotskaja

OSAO

Финский язык в Vuolle от Тотоймиста биржа труда

Анастасия Каховська

Help centre Ukraine

Курсы в Villa Victor-финский
Курсы финского ODL- Регина
Интеграционные курсы Villa Viktor и Н
Настя Каховская
OSAO

В центре беженцев и от волонтеров

ODL Регина Яроцкая

Через волонтеров: Anastasya Kakhovska, Regina Yarotskaya, Vuolle colledg, центр беженства в Хейкинхарью и Villa Victory

В Фейсбуке в группах

Вилла Виктор, Вуолле, волонтеры, те тоимисто, одл (кафе хелми), хейкинхарью

Пока нигде, хотя заполнила все анкеты и обращалась по этому поводу к соц.работнику в центре приема беженцев. Прошло 1,5 месяца

Мне помог центр беженцев в Оулу в изучении финского языка-прекрасный преподаватель Суви,сотрудники те-тоимисто,курсы финского в колледже Вуолле ,а также сотрудникиОДЛ Йоханна,Яна и Регина Яроцкая.

2. Где и от какой организации или же волонтеров вы получили помощь за время своего пребывания здесь в вопросах связанных с трудоустройством (становления на биржу труда, резюме, связь с работодателем, поход на интервью, начало работы, стажировка, составления плана на будущее и т.д.)

29 vastausta

ODL

Рорпиот

Te-palvelut

Te-toimisto, компания StaffPoint, ODL (Regina Yarotskaya)

Te-misto

Vera Karam, ODL helmkafe, Настя Каховская, Тарас

Допомога в реєстрації на біржу праці -ОДЛ (Regina Yarotskaya)

Друзья - граждане Финляндии, волонтеры

ОДЛ- Регіна, Хелп -Центр -Анастасія , Тарас, Віра Каран

Regina Yarotskaya, ODL кафе

от сотрудников ОДЛ, Регины и Йоханы.

Нигде и ни с кем не было никакой встречи

Регина Яроцкая, Мария Тииро, Камал Синх, Вера Карам

На биржу труда стала самостоятельно, анкету брала у соц. работника.

Мне помогли в ОДЛ , Регина Яроцкая, она мне объяснила как заполнять форму для постановки на учет в «ТЕ- palvelut». Так же Регина устраивала мне встречи с моим куратором по трудоустройству Рииккой Пииппо . Риikka мне помогала подавать резюме и общаться с потенциальным работодателем. Так же, благодаря Яроцкой Регине, я сдала экзамен на гигиенический паспорт. Регина предоставила материал для изучения и организовала сдачу экзамена. Спасибо большое за помощь и поддержку!

Te-toimisto, punainen risti

Каупунгентало Калайоки

ODL Regina Yarotskaja, Business Asema Viera Karam

Составить помогли резюме и много другой полезной информации получила в ODL кафе для Украинцев в

Оулу 10

Друзі моїх знайомих в Оулу

Biisnes Asem
ODL
Taras Palinchuk
Родственники

Еще не обращалась за этой помощью

ODL Регина Яроцкая

Regina Yarotskaya

На бирже труда стою, работу не предлагали, сама искала через интернет, заполняла резюме.
Компания Staffpoint помогла с работой .

Соверующие финские , Те тоимисто, волонтеры, одл (кафе хелми)

Нигде

Мне помогли сотрудники те-тоимисто Светлана и Регина Яроцкая.

3. Где и от какой организации или же волонтеров вы получили помощь за время своего пребывания здесь в вопросах связанных с соц. вопросами и повседневной жизнью, например пособия, устройство детей в школу/сад, медицина и т.д.)

30 vastausta

Мимотмр

В центре беженцев в Оулу

Центр беженцев, ODL (Regina Yarotskaya), BusinessOulu (Taras Pallichuk, Anastasiya Kakhovska, Viera Karam), волонтер Yanina Posokhova

Настя Каховская

ODL helmkafe

Соц работники в центре беженцев

Оформления в школу-Центр біженців, оформлення в садок і дитячий літній табір-ОДЛ (Йоханна). Гурток танців- подяка Oulun esittävän taiteen koulu Lenninsiipi (інфо від Каховська А), гурток музики-Suzukikoulu Oktaavia (інфо і викладає Tetyana Kushniruk), гурток чарлдинга-Oulun Pyrintö ry (інфо з фейсбука). Усі медичні послуги -медсестри і лікарі Центру біженців за необхідністю направляли у відповідні медичні установи.

Друзья - граждане Финляндии, соцработники мигри, волонтеры

Хікенхаріо 66, центр біженців

Соц.работник миграционной службы

С соц.вопросами очень помогли сотрудники ОДЛ (Регина и Йохана)

Пособие и медицинские вопросы те кто работает на ресепшене приемного центра Heikinharjuntie 66.

Пособие выплатил центр. Ребенка 7 лет обещали устроить в школу, но пока ничего не сообщили. Насчёт медицины обещали записать к офтальмологу и стоматологу.

Регина Яроцкая, Вера Карам

Все вопросы решаем через своего соц. работника. А больше информации о жизни в Финляндии, о правах и обязанностях узнала на интенсиве от Вилла Виктор от Насти Каховской

Социальный работник

Все вопросы такого плана решались в приемном центре беженцев , Heikinharjuntie,66.

Vastaanottokeskus, Regina

Соц работник, очень хорошая девушка , помогла по вопросам. В клинике неврологии Оулу.

ODL

ODL Regina Yarotskaja

Heikinharju соц. работник

Все выше перечисленное мне и моей 16 летней девочки обиспечивает центр для беженцев в Heikinharjuntie 66 c

Волонтеры

mirpi, help centre

VOK

В центре беженцев

ODL Регина Яроцкая

Центр беженства и волонтер Анастасия Каховская

В Центр соцальный работник предоставил и пособия и соц.ответи

хейкинхарью, одл (кафе хелми), волонтеры

Нигде, хотя дважды встречалась с соц.работником чтобы напомнить что ребенок не посещает школу. Ждем 1,5 месяца

По этим вопросам обращалась в центре беженцев к соцработнику и медсестре.Также в решении вопросов принимали участие Регина Яроцкая и Тарас Палийчук.

4. Где и от какой организации или же волонтеров вы получили помощь за время своего пребывания здесь в вопросах связанных с материальной помощью, еда, одежда, гигиена, мебель и т.д.

30 vastausta

Моиротип

В Хелп центре 1 раз по прибытию дали еду и гигиену. Далее мы покупаем сами всё. Мебель не давали, покупаем на барахолке сами.

Жители города Оулу, центр беженцев, Help Center Ukraine-Oulu (все сотрудники!)

Март, апрель - волонтеры, финны, украинцы, россияне, к сожалению фамилии не знаю. Настя Каховская, Тарас, Регина, центр помощи беженцам, православная и другие церкви

Іжа в перші дні-Центр біженців, потім Червоний Хрест, волонтери. На початку, все необхідне стосовно гігієни, рушники і постільна білизна-Центр біженців. Потім гігієна, одяг, меблі - волонтери (студенти університета Оулу, волонтери з місцевих церков, Хелп Центр, персональна допомога окремих жителів Оулу).

Друзья - граждане Финляндии, волонтеры

Хелп- Центр

Волонтеры, хелп центр

От простых граждан Финляндии, волонтеров.

Только в Хелп центре 2 раза одежду на ребенка, 1 раз небольшой пакет полуфабрикатов и средств гигиены. Больше нигде и ничего не получали

сначала ХелпЦентр, а дальше по знакомым

Help-центр и волонтеры, которые приезжали непосредственно в приемный центр, Красный крест

Help Centr

«Хелпцентр», Saaristonkatu, 18. Сердечное спасибо организаторам и волонтерам !

Help centr, vastanottokeskus, puninen rusti, facebook, tori fi, kirpis

Каупунгентало, там нам помогает [REDACTED]

Волонтеры

Help center

Heikinharju 66 end Help center

Сначала в центре для беженцев затем в хелп центре для Украинцев но сейчас там нам вещами обиспечивает, а по проекты ходим по церквям и не у всех получается потому что сейчас многие учатся и время не совпадает в то время когда идёт учёба с 12:00 до 17:00 открыты хелп центр и церкви. Многие волонтеры привозят в центр для беженцев продукты, вещи и велосипеды такие как [REDACTED] продукты. Сария мебель, вещи и велосипеды с православной церкви [REDACTED] батюшкой хлеб и немного химии

Хелп Центр

Тільки help centre Ukraine

Help Center

Церкви

Волонтеры

Родственники

В центре беженцев материальную помощь получали, волонтеры помогли с едой, мебелью, одеждой

Хелп центр и то большая часть была вынуждена куплена за деньги от мигри

Помощь получаем от Help center, указанных выше волонтеров, от церквей, от красного креста и безаветно помогающим нам [REDACTED]

Один раз дали в Хелп Центре, а потом фини волонтеры привозили и еду и одежду и гигиену..

Соверующие финские, хелпцентр, хейкинхарью

От волонтеров, которые подъезжают к центру приема беженцев(одежда и еда), денежное пособие от государства

Помощь оказывали очень большую и центр беженцев,красный крест,хелп-центр,хелми-кафе,студенты Оулу,церкви,лично финские семьи,огромное всем спасибо.

5. Где и от какой организации или же волонтеров вы получили помощь за время своего пребывания здесь в вопросах интеграции, то есть участия в жизни финского общества, например, различные мероприятия, походы, кафе, инфо-сессии, свободное время препровождения, и др.)

28 vastausta

Мотргии

не встречала

Службы города Оулу, центр беженцев, ODL (Regina Yarotskaya), BusinessOulu (Taras Paliichuk, Anastasiya Kakhovska, Viera Karam), волонтер Yanina Posokhova

Центр беженцев-экскурсии

О всех мероприятиях узнавали в чате украинцы в Оулу

Много общались с людьми, которые давно живут Финляндии, гуляли, организовывали экскурсии

Найперша інформація від працівників Центру біженців, були збори з перекладачем. Було декілька заходів, які організовував Центр біженців. Дуже корисна інформація стосовно фінського суспільства, налагодження життя в Фінляндії від волонтерів (особливо від Анастасії Каховської), група в фейсбуці Українці в Оулу (Yanina Posokhova), інші групи в фейсбуці. Безкоштовний басейн, організація інших заходів для українців (музеї, концерти...) - подяка місту Оулу! Заходи для сімей - Nuorten Ystävät.

Волонтеры бизнес ассима, ОДЛ, красного креста

Хелл-Центр, ОДЛ, Червоний Хрест

ODL КАФЕ, Regina Yarotskaya

ОДЛ, простые финские граждане.

Никто и ничего не предлагал, кроме приглашений в церковь утром

Регина Яроцкая, Вера Карам

Кафе helmi, Регина, Настя Каховская

ODL, Vuolle, Tsentr Bejentssev

Конечно в «Helmi cafe»! Огромное спасибо Регине Яроцкой! Очень внимательная и душевная сотрудница ODL. Всегда с индивидуальным подходом. Умничка! Спасибо большое за доброе сердце!

Regina, vuolle-opisto

Нам очень помогают наши преподаватели в колледже и местная церковь. Они нас познакомили с местными финнами, для общения и помочь нам влиться в жизнь на севере Финляндии.

ODL

ODL Johanna, Business Asema Viera Karam, Anastasia Kakhovska

ODL кафе детей отправляли в лагерь и много развлекательных программах для детей и подростков, красный крест возил к морю на два дня

Хелп Центр

-

ODL

Интеграционные курсы

Волонтеры

Родственники

Красный Крест

От волонтеров

ODL Регина Яроцкая

Villa Victory, Анастасия Каховская, Регина Яроцкая, OSAQ, Vuolla colledg

Финские соверующие, Одл (кафе хелми), волонтеры, хейкинхарью

Не знаю где получить помощь такого рода, хотя очень хочется

Хелми -кафе-отличное место,где можно прийти и пообщаться на волнующие темы и вопросы,сотрудники ОДЛ Йоханна,Яна и Регина,Анастасия Каховская,Тарас Палийчук,Красный крест и центр беженцев.

6. Что не сработало, какие сервисы, по вашему мнению не смогли ответить на ваши нужды? Где Вы нуждались/нуждаетесь в бОльшей поддержке?

28 vastausta

Моироти

Мы нуждаемся в мебели в доме и по возможности в корме для больших собак, так как доп средств на них не выделяет центр и мы кормим их за счёт пособия

Хотелось бы больше обратной связи от TE-toimisto.

Например, летом я написала им электронное письмо с вопросом о курсах финского языка. Они ответили: "Hei, suomen kielen kurssin aikataulusta ei ole vielä tietoa Suomen kielen kurssin aikataulusta ilmoitetaan erikseen".

О том, что в августе началась регистрация на курсы финского языка в Vuolle opisto и что эти курсы от TE-toimisto, я случайно узнала от организации ODL и от других украинцев. Также от ODL я узнала про курсы Oulun Aikuislukio (посещаю их).

То есть организация TE-toimisto мне не прислала никакой информации и не позвонила. Также хотелось бы, чтобы была возможность заказывать встречу в TE-toimisto с переводчиком.

Тяжело найти работу

-

Наверное, те-тоимисто, но без особых претензий. Просто среди всех они оказались самыми слабо помогающими.

Медицине обслуживания.

Не смогли помочь - соц работники приемного центра Heikinharjuntie 66.

Мне хочется бОльшей поддержки в обучении финскому языку и медицине

медицинское обслуживание губительно для здоровья и жизни;

безмозглость охраны и полиции выражена в их собственных словах: "чем больше вы обращаетесь, тем меньше мы вас слышим"

в комнату, где у 2-х человек на неделе был положительный тест на ковид, к полуночи всё таки затолкали здорового ребёнка, только что потерявшего мать

я готов говорить об этом и дальше

Все вопросы и нужды, которые возникали, были решены. Хочу отметить, что без материальной помощи в виде одежды, мебели, посуды и т.п. было бы сложно прожить на пособие.

All ok

Такого не случалось.

Централизованный форум с гайдами

Сейчас решаем вопрос, мигри не пписали в документ хенкелетонус нашему сыну.

Соціальні працівники в центрі для біженців.

Help Safe

Спасибо вам за помощь и поддержку как Украинским валантёрам так и большое спасибо Финам
Одна просьба нужна тёплая обувь для взрослых и подростков они у нас не маленькие.
Обувь дорогая

Трудоустройство. Биржа труда ни разу за 4 месяца не связалась со мной

Коли приїхала в Оулу, треба був лікар, так як мене ще не оформили як біженку, з мене зняли 170 євро, і ніяка організація не допомогла вирішити це питання

TE toimisto плохо работало

Проблема с открытием банковской карты и обменом гривны на евро

Медицина! Адекватный хелп центр!

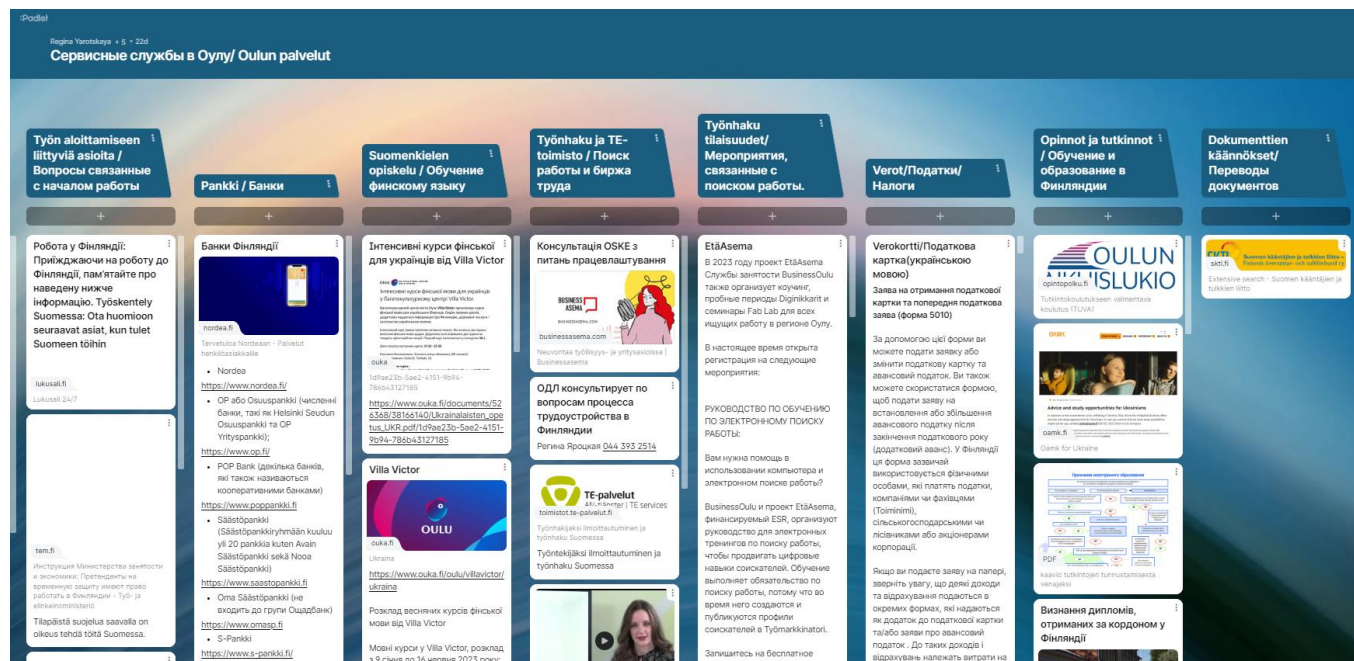
Все сервисы работают, спасибо за помощь!

больше ожидала от биржи труда.
Хелп центр хороший и большое спасибо финам за поддержку, а те украинцы что "помогают" хотелось бы что бы там было меньше их.

Хелпцентр не помог мне получить зимнюю одежду и обувь.

Соц.сфера и сфера школьного образования для ребенка

Я нуждаюсь в мед.осмотре,связанном с основным заболеванием.Но медсестра центра беженцев г.Оулу мне отказывает в этом вопросе.

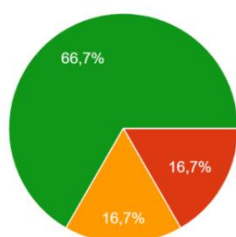
Liite 5. Koulutustausta, ammatti ja jatko-opiskelu kiinnostus

https://drive.google.com/file/d/17HUSECbeAKYarUsG1nFs_Ip_Ff2SulyV/view?usp=sharing

1. До якої вікової групи Ви належите?

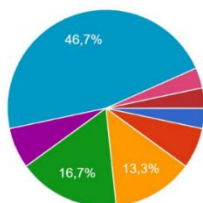
30 vastausta

- До 15 років
- 15-18 років
- 19-29 років
- 30-65 років
- 65 +

2. Який Ваш рівень освіти? 2. Mikä on koulutustasosi?

30 vastausta

- 1. Середня школа Persukoulu
- 2. Старші класи Lukio
- 3. Училище Ammattikoulu
- 4. Коледж Ammattikorkeakoulu
- 5. Незакінчене середнє (на даний момент навчаюся в Україні) Opiskelen nyt Ukrainassa
- 6. Університет Yliopisto
- 7. Аспірантура / Докторантура Tohtori tutkinto
- 8. Незакінчена Вища (на даний момент навчаюся в Україні) Opiskelen Ukrainar yliopistossa
- 9. інше Muu

3. Millä alalla koulutuksesi on? (lääketiede, matkailu, insinööritiede, oikeustiede, muut)

Taloustiede, Kampaaja, CNC-koneen kuljettaja, lääkäri,
matkailuala, insinööri, liiketoiminta, lääkäri, ekologia,
vieraat kielet, ekologia, liiketalous, insinööri, liiketoiminta,
luonnontieteet, meteorologia, taloustiede,
automekaniikka, taloustiede, insinööri, lääkäri, toisen
asteen koulutus, taloustiede, kirjanpito, lakimies, matkailu
ja ravintola ala, opettaja, sosiaalityöntekijä.

4. Mistä koulutusasteesta olet kiinnostunut?

4. В освіті якого ступеня Ви зацікавлені?

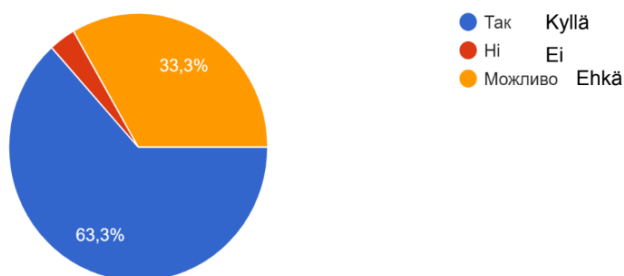
30 vastausta

5. Oletko kiinnostunut lisäkoulutuksesta/uudelleen koulutuksesta Suomessa?

5. Чи зацікавлені ви у додатковій освіті/перекваліфікації у Фінляндії?

30 vastausta

6. Mistä koulutusalaista olet kiinnostunut? (Esimerkiksi lääketiede, matkailu, rakennusala, suunnittelu, psykologia)?

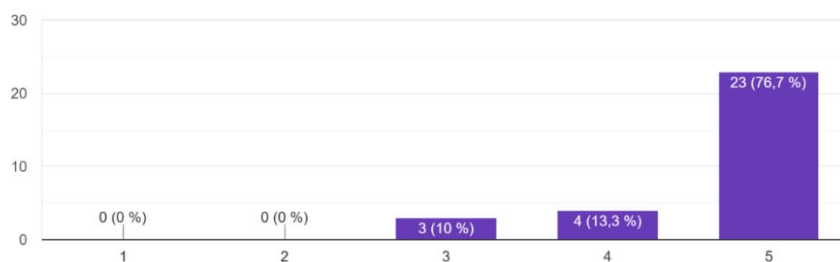

Matkailu, Bussikuski Valokuvaaja, suunnittelu, Matkailu, psykologia, englanninkielinen kirjallisuus ja kieli, web-suunnittelija, sosiaali- ala ei ole vielä päätetty, Musiikkituottaja, musiikkiliiketoiminta, taiteellinen johtaja, IT-ala, Matkailu, Musiikkia, sosiaalityö, lääketiede. Taidetta tai muotoilua, pedagogiikka, kirjanpito, automekaniikka, Ravintola ala, opetusala, sosiologia, Lääketiede, Lääketiede, Lääketiede, kauneushoito ala, matkailu ala, Matkailu tai ravintola, kokki, Markkinointi, matkailu.

7. Oliko tämän päivän tapahtuma sinulle hyödyllinen?

7. Чи був сьогоднішній захід для Вас корисним?

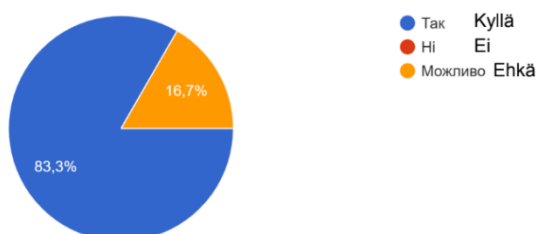
30 vastausta

8. Kannattako järjestää samanlaisia tapahtumia tulevaisuudessa?

8. Чи будуть ці заходи корисними в майбутньому?

30 vastausta

9. Mitä muuta haluaisit tietää?

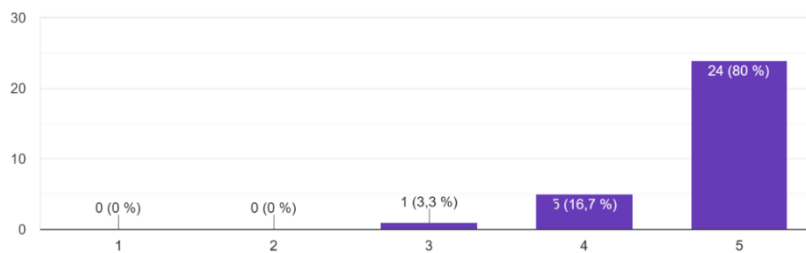
- Missä voin suorittaa linja-autonkuljettajan kursseja?
- Missä ja miten voit hakea ja oppia valokuvaajaksi?
- Koulutusta lapsilleni ?
- Voivatko jotkut uudelleen koulutuskurssit olla etäopiskelua?
- Miten hankkia ammatti ja tehdä se Suomessa?
- Henkilökohtaisia tarinoita ihmisistä, jotka ovat maahanmuuttajat/ pakolaiset, jotka saaneet eritasoisen koulutuksen/ammatin Suomessa?
- Haluaisin tietää muista ukrainalaisia kiinnostavista ammateista, ei vain niistä ammateista, joista Suomessa on työvoimapulaa.
- Haluaisin esittää kysymyksiä henkilökohtaisessa tapaamisessa
- Kuinka toimittaa asiakirjat oikein koulupääsyä varten?
- Miten toimittaa asiakirjat ennen pääsyä?
- Opin paljon, jäljellä on vain opetella suomen kieltä.
- Kaikki on minulle mielenkiintoista
- Kielikurssit (suomi ja englanti); ammattikoulutus lyhennetyn ohjelman mukaisesti

10

10. Arvioi tapahtuma.

10. Дайте оцінку заходу.

30 vastausta

Liite 6. Täydentävä kysely verkoston toimijoille

Hankkeen kartoitustyön loppupuolella toteutettiin täydentävä kyselytutkimus maahanmuuttotyön verkoston toimijoiden keskuudessa. Tavoitteena oli varmistaa, että kunkin toimijan kokemukset, havainnot ja ehdotukset tulevat otetuksi huomioon. Kokonaisuutena kyselyn tulokset vahvistivat muun kartoitustyön havaintoja.

Maahanmuuttajien kannalta kehitettävää koettiin osallisuuden ja sosiaalisen kanssakäymisen tukemisessa. Tässä toiminnassa nähtiin kolmannen sektorin ja vapaaehtoistoiminnan suuri potentiaali. Useissa vastauksissa korostui myös uuden sote-lain sekä kotikuntaprosessin mukanaan tuomat uudet vaatimukset ja haasteet.

Maahanmuuttotyön verkoston toiminnan kannalta korostettiin erityisesti tiedonvaihdon ja koordinoitun yhteistyön tärkeyttä.

Turvaverkko-kysely

Arvoisa vastaanottaja,

Oulun Diakonissalaitoksen säätiö, Oulun ev.-lut. seurakuntayhtymä ja Nuorten Ystävät Ry toteuttavat Pohjois-Pohjanmaan liiton AKKE-rahoituksella (EAKR) Turvaverkko-esiselvityshankkeen aikavälillä 1.10.2022-31.3.2023.

Olemme hankkeen aikana tavanneet lukuisan määrän tilapäistä suojelua saavia henkilöitä täällä Pohjois-Pohjanmaalla. Olemme yhtä lailla tavanneet maahanmuuton parissa toimivia viranomaisia, järjestöjä, yhteisöjä sekä moninaista apua antavia yksityisiä yrityksiä ja yksityishenkilöitä.

Haluamme tällä kyselyllä vielä varmistaa tietomme asianmukaisen tilannekuvan luomiseksi. Vastauksesi auttaa meitä tässä asiassa. Toivomme, että vastaatte tähän kyselyyn 23.2.2023 mennessä.

Arvostamme suuresti vaivannäköänne yhteisen asian eteen! Kiitos vastauksestasi jo etukäteen!

Mikä on organisaatiosi pääasiallinen tehtävä ja toiminta maahanmuuttajatyössä? (Nimeä organisaatiosi/tahosi vastauksesi perään.)

Kuinka paljon maahanmuuttajataustaisia henkilöitä tavoitatte toiminnallanne? (Nimeä organisaatiosi/tahosi vastauksesi perään.)

Mistä saatte toiminnassanne tarvittavan tiedon? Onko yhteistyöverkostosi tiedonsaannissa ja -vaihdossa kehitettävää? (Nimeä organisaatiosi/tahosi vastauksesi perään.)

Kokemustenne ja havaintojenne mukaan jääkö joku maahanmuuttajan tarvitsema palvelu tai apu saamatta? Miten parantaisitte tilannetta? (Nimeä organisaatiosi/tahosi vastauksesi perään.)

Miten yhteistyö toteutuu muiden toimijoiden kanssa? Miten kehittäisit yhteistyötä toimivammaksi? (Nimeä organisaatiosi/tahosi vastauksesi perään.)

Mitä muita parannusehdotuksia teillä on? (Nimeä organisaatiosi/tahosi vastauksesi perään.)

Kiitos vastauksistasi!

Liite 7. Kyselytutkimus ukrainalaisille työnhakijoille

17.11.2022-16.3.2023, 87 vastausta

Report according to results of working questionnaire

A total of 87 Ukrainian refugee aged 16 to 67 took part in the working survey .

- 63 of refugee want to find a long-term job (more than two years).
- 80 are at the beginner level of learning English and Finnish.
 - 6 of them are professional educators with higher education (school teachers).
- 7 nurses with basic specialized education.
- 1 neurologist, 1 anesthesiologist.
- 7 pastry chefs.
- 10 have financial education and worked as accountants.
- Another professions are: hairdresser, laboratory worker, welder, builder, cleaner, scientist, manager, public administration worker, etc.
- 60 respondents are interested in professions as cleaner, assistant to an elderly person, kindergarten worker, hairdresser, beauty salon worker, salesperson, warehouse worker, cook, greenhouse worker, waiter, hotel worker, building worker.
- Half of them - about 40 survey participants are interested in getting a new education.
- 21 survey respondents had work experience in Finland before 2022, or gained it during 2022.

Liite 8. Kyselytutkimus työnantajille

16.1.2023-16.3.2023, 12 vastausta

1. Mikä voisi olla motivoivaa palkata tilapäistä suojelua saava henkilö?

Työnantajat pitivät yleisesti tilapäisen suojelun turvapaikanhakijaa potentiaalisena työntekijänä, koska maine ahkerana ja osaavana työntekijänä on hyvä. Varsinkin jos työnhakija on päättänyt jäädä maahan, on hyvin sitoutunut ja motivoitunut oppimaan sekä suomenkielen sekä itse työn. Myös palkkatuettu työntekijä on houkutteleva vaihtoehto työnantajille.

2. Mitkä ovat keskeisimmät haasteet ukrainalaisen tilapäistä suojelua saavan henkilön palkkaamisessa?

Keskeisimmät haasteet ovat kielitaidon puute, ammattitaidon puute, suomalaisen ammattitutkinnon puute ja saavutettavuus (kielitaito), byrokratia sekä työpaikan sisällä järjestettävä työnohjaus (omat resurssit ovat rajalliset).

3. Minkälaista apua tarvitsitte näiden haasteiden selättämiseksi?

Työnantajat toivoivat konkreettista apua työntekijän löytämiseksi, paperiasioiden selvittämiseen kuten esimerkiksi työkokeilun ja palkkatuen hakemiseen, työpaikkaohjausta ja työohjeiden kääntämistä työntekijän omalle kielelle.

4. Luuletko, että voisitte palkata työntekijän ilman yhteistä kieltä? Millaisia tukitoimia työpaikallanne tarvittaisiin?

Osa työnantajista oli sitä mieltä, että ilman yhteistä kieltä työntekijän kanssa toimiminen olisi haastavaa ja työ vaatisi ainakin jonkinlaista suomen kielen taitoa. Toisaalta he olivat kiinnostuneita uuden teknologian käytöstä kommunikoinnissa ja työohjeiden kääntämisestä työntekijän omalle kielelle.

5. Onko sinulla kokemuksia tai oletko kuullut muiden kokemuksia tilapäistä suojelua saavan henkilön palkkaamisesta?

Kellään haastatelluista ei ollut vielä kokemuksia tilapäisen suojelun asiakkaan palkkaamisesta. Joillakin heistä on tuttavita, joilla oli jo ollut kokemuksia palkkaamisesta tai he olivat työskennelleet heidän kanssaan. Pääosin kuullut kokemukset olivat olleet hyviä.

6. Harkitsetteko tulevaisuudessa lisätyövoiman palkkaamista?

Yleisesti ottaen työnantajat suhtautuivat myönteisesti ulkomaalaisen lisätyövoiman palkkaamiseen, jos kielitaito ei muodostu esteeksi tai yhteiseen kommunikointiin löytyy muita hyviä käyttökelpoisia keinoja

Liite 9. Vapaaehtoistyön esite

Turvaverkko - maahan muuttaneiden tuki

Vapaaehtoisena olet mukana edistämässä maahan muuttaneiden kotoutumista ja hyvinvointia

Turvaverkon vapaaehtoistoiminnassa pystyt auttamaan maahan muuttaneita juuri sinulle sopivalla tavalla ja ajalla. Teemme mahdolliseksi sen, että osaamisesi ja tarjoamasi apu löytää perille. Suunnitellaan yhdessä, millä tavoin sinä voit auttaa. Voit tehdä vapaaehtoistyötä kertaluontoisesti tai useammin, juuri sen verran, kuin sinulle sopii.

Saat perehdytyksen vapaaehtoistehtäviin sekä jatkuvan tuen ja ohjauksen koordinaattorilta. Pääset myös mukaan koulutuksiin ja yhteisiin tapaamisiin.

Oletko kiinnostunut? Alla olevan QR-koodin kautta saat lisätietoa ja pysyit ilmoittautumaan vapaaehtoiseksi!

LISÄTIETOA ANTAA PROJEKTIKOORDINAATTORI REGINA YAROTSKAYA, PUH. 0443932514 REGINA.YAROTSKAYA@ODL.FI

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

OULUN
ev.-lut. seurakunnat
Oulun läänin

Vapaaehtoisena pystyt auttamaan maahan muuttaneita juuri sinulle sopivalla tavalla ja ajalla.

ARJEN APU MAAHANMUUTTAJILLE

Maahan muuttaneilla on runsaasti asioita hoidettavana ja tilanteita ratkaistavana. Vapaaehtoisena tarjoat tukesi arjen eri tilanteissa ja kotoutumisessa. Voit tukea apua tarvitsevaa esimerkiksi tiedon, palvelun tai mielekkään tekemisen löytämisessä, asioinnissa tai erilaisissa päivittäisissä tilanteissa.

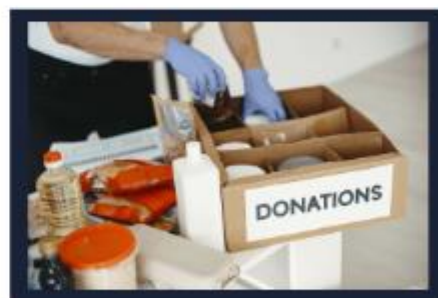

KUMPPANI KOHTAAMISPAIKASSA

Turvaverkko-kahvila on hyvinvointia ja kotoutumista edistävä kohtaamispaikka suomalaisille ja eri kulttuureista tuleville. Vapaaehtoisena voit toimia kahvilassa työntekijöiden rinnalla eri tehtävissä, auttaa valmistelussa ja toteutuksessa sekä toimia ohjaajana. Halutessasi voit suunnitella omia mukavia aktiviteetteja ja tapahtumia aikuisten, nuorten ja lasten hyvinvoinnin ja kotoutumisen edistämiseksi.

TUKI MATERIAALISEN AVUN JÄRJESTÄMISESSÄ

Help Center on humanitaarisen avun keskitetty tukipiste, josta vastaa joukko toiminnan perustaneita vapaaehtoisia. Turvaverkko auttaa Help Centerissä tukemalla ja perehdyttämällä vapaaehtoisia. Help Center -yksikössä voit toimia vapaaehtoisena materiaallisen avun vastaanottamisessa ja lajittelussa sekä kävijöiden tukena tarvittavien tuotteiden etsimisessä ja pakkaamisessa. Samalla voit auttaa tukea tarvitsevia palveluihin ohjautumisessa.

LISATIETOA ANTAA PROJEKTIKOORDINAATTORI REGINA YAROTSKAYA, PUH. 0443932514 REGINA.YAROTSKAYA@ODL.FI

Проект Безопасная сеть - поддержка иммигрантов

В качестве волонтера вы участвуете в содействии интеграции и благополучию иммигрантов в Оулу

В волонтерской деятельности проекта "Безопасная сеть" Вы можете помочь в адаптации и интеграции тем, кто переехал в страну. Мы делаем возможным, чтобы ваш опыт и помощь, которую вы предлагаете, достигли нуждающегося в этой помощи человека. Мы вместе спланируем, как Вы можете помочь. Вы можете заниматься волонтерством один раз или чаще, сколько Вам удобно и в удобное Вам время.

Вы получите ознакомление с задачами волонтеров, а также постоянную поддержку и руководство от координатора. Вы также можете участвовать в тренингах и совместных встречах и мероприятиях.

Вы заинтересованы? С помощью приведенного ниже QR-кода вы можете получить дополнительную информацию и продолжить регистрацию в качестве волонтера!

ДОПОЛНИТЕЛЬНУЮ ИНФОРМАЦИЮ ПРЕДОСТАВЛЯЕТ РЕГИНА ЯРОЦКАЯ, ТЕЛ. 0443932514 REGINA.YAROTSKAYA@ODL.FI

Будучи волонтером, вы можете помочь тем, кто переехал в страну, в удобное для Вас время и в интересующей Вас роли.

ПОМОЩЬ ИММИГРАНТАМ В ЕЖЕДНЕВНЫХ ВОПРОСАХ

У тех, кто переехал в только в страну, есть много вещей, о которых нужно позаботиться, и ситуаций, которые нужно решить. Как волонтер Вы предлагаете свою поддержку и совет в различных повседневных ситуациях и тем самым способствуете интеграции. Вы можете поддержать того, кто нуждается в помощи, например, в поиске информации, различных услуг или любимой деятельности, посещении офисов и служб или же в различных повседневных ситуациях.

МОЙ ДРУГ НА МЕСТЕ ВСТРЕЧИ

Кафе Безопасная сеть — это место встречи, которое способствует благополучию и интеграции представителей разных культур а также знакомства их с финнами и финской культурой. В качестве волонтера Вы можете работать в кафе вместе с сотрудниками над различными задачами, помогать с подготовкой и реализацией, а также выступать в роли инструктора при желании. Если Вы хотите, Вы можете планировать свои собственные мероприятия для продвижения благополучия и интеграции взрослых, молодежи и детей.

ПОМОЩЬ В ОРГАНИЗАЦИИ МАТЕРИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ

Help Center является центральным пунктом гуманитарной помощи, который под находится под начальством группы добровольцев, основавших деятельность. Turvaverkko помогает Хелп Центру, поддерживая и обучая волонтеров. В Help Center вы можете работать волонтером по приему и сортировке материальной помощи, а также помогать посетителям в поиске и упаковке необходимых вещей. В то же время вы можете помочь тем, кто нуждается в навигации по услугам и службам Оулу.

ДОПОЛНИТЕЛЬНУЮ ИНФОРМАЦИЮ ПРЕДОСТАВЛЯЕТ РЕГИНА ЯРОЦКАЯ, ТЕЛ. 0443932514 REGINA.YAROTSKAYA@ODL.FI

Safe Network project - supporting immigrants

As a volunteer, you participate in the integration and well-being of immigrants in Oulu

In the volunteer activities of the "Safe network" project, you can help integrate those who moved to Finland. We make it possible for your experience and the help you offer reach a person who needs this help. We plan together how you can help. You can engage in volunteering once or on regular basis, at a time convenient for you.

You will receive information about the tasks of the volunteers, as well as constant support and guidance from the coordinator. You can also participate in trainings and meetings and events for volunteers.

Are you interested? With the QR code below, you can get additional information and register as a volunteer!

FOR MORE INFORMATION CONTACT PROJECT COORDINATOR REGINA YAROTSKAYA AT 0443932514, REGINA.YAROTSKAYA@ODL.FI

As a volunteer, you can help those who have moved to the country at a time that suits you and in a role that interests you.

HELP FOR IMMIGRANTS IN DAILY SITUATIONS

Those who moved to the country have many things to take care of and situations to solve. As a volunteer, you offer your support and advice in various everyday situations and thereby promote integration. You can support someone who needs help, for example, in searching for information, various services or favorite activities, visiting offices and service providers or in other numerous everyday situations.

MY PARTNER AT THE MEETING PLACE

The Safe Network Café is a meeting place that promotes well-being and integration of people from different cultures, as well as an opportunity to get to know Finns and Finnish culture. As a volunteer, you can work in the café along with the staff on various tasks, help with preparation and implementation, and also act as a guide if you want. If you wish, you can plan your own activities to promote the well-being and inclusion of adults, youth and children.

ASSISTANCE IN ORGANIZING HUMANITARIAN AID

Help Center is the central point for humanitarian aid, which is the responsibility of a group of volunteers who founded the Center. Safe Network project helps in the Help Center by supporting and training volunteers. At the Help Center, you can volunteer to receive and sort donations, and help visitors find and pack essential items. At the same time, you can help those who need to get information about Oulu's services and service providers.

FOR MORE INFORMATION CONTACT PROJECT COORDINATOR REGINA YAROTSKAYA AT 0443932514, REGINA.YAROTSKAYA@ODL.FI

Liite 10. Päätösseminaaridiat 28.3.2023

Tausta hankkeen käynnistymiselle

- Vuosi 2022 sota Euroopassa ja nopea tarve tarjota apua kansainvälistäsuojelua hakeville ihmisille Ukrainasta
- Kuinka yhteiskuntamme kykenee vastaamaan avun tarpeeseen?
- Kolmannella sektorilla ja vapaaehtoistoimijoilla mahdollisuus organisoitua ketterästi avun tarjoamiselle
- Ketterä tilanteen kartoitus ja arviointi = Turvaverkko esiselvityshanke
- Hankkeelle asetetut tavoitteet: (1.) Asettautumisen (2.) Ruokaja materiaaliavun (3.) työllisyyden edistämisen KOKONAISKARTOITUS (tilannekuva), KETTERÄT KOKEILUT JA VAATIMUSMÄÄRITTELYN LAATIMINEN

24.3.2023

Mitä tehtiin Turvaverkko-esiselvityksen aikana??

- Toiminta:
 - Vierailut, haastattelut ja kyselyt auttamistoiminnassa oleville noin 25 tapahtumaa
 - Kuntaviranomaistapaamiset 5 kertaa
 - Maahanmuuttoviranomaistapaamiset ja yhteydet 5 kertaa
 - Työpajat ja toiminta tilapäistä suojelua saaville noin 25 tapaamista
 - Ketterät kokeilut, pilotoinnit ja työskentely auttamistoiminnassanoin 95 tapaamista
 - Loppuraportti liitteineen 75 sivua (löytyy Turvaverkko hankkeen sivuilta)
- Tavoitteena oli päästä nopeastimahdollisimman lähelle todellista vallitsevaa tilannetta ja löytää toimivat ja kehittämistä edellyttävät asiat.

24.3.2023

3

ODL⁺OULUN
ev.-lut. seurakunnatNY
Nuorten
YstävätPOHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

OULU

24.3.2023

4

ODL⁺OULUN
ev.-lut. seurakunnatNY
Nuorten
YstävätPOHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

OULU

24.3.2023

5

1. Turvallisuuden tunne, ruoka - ja materiaaliapu, asuminen

Turvallisuuden tunne

Materiaaliapu (vaatetus, kodin tarvikkeet, hygieniat, päivittäistarvikkeet)

Lähtökohtatilanne

Viranomaistoiminta

Vapaaehtoistoiminta

Ruoka-apu

Viranomaistoiminta

Vapaaehtoistoiminta (esim Prikka-kiertoon)

Asuminen

Vastaanottokeskukset

Kotimajoitus

Yksityismajoitus

1. Turvallisuuden tunne, perustarpeet

24.3.2023

6

2. Tiedon saatavuus ja kieli

Tiedon saatavuus

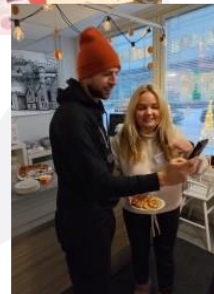
Lähtötilanne: ei ole yhteyttä ympäristöön, asiakas "sokeita kuuroja kissanpentuja, tietämättömyysiso ahdistava tekijä. "Mitä viranomaiset tekevät, tai pitääkö tehdä itse?"
Viranomaiset, kolmas sektori, vapaaehtoiset.

Vaatus: Omalla kielellä, oikea-aikaisesti, samalla alustalla – keskitetty opas, palvelukartta, koordinaatio.

Menetelmät: Vertaistukitoiminta/kohtaamispaikka, matalan kynnyksen palveluohjaus, turvallinentyöntekijä- rinnallakulkija.

Kieli

Vaatus: Koulutusten ja oppimisvälineiden nopea saatavuus, koulutuksesta tiedon saatavuus ja kurssille ohjaaminen, valmennus ja henkinen tuki motivaation rakentamiseen ja ylläpitämiseen, lisää mahdollisuuksia käyttää kieltä arjessa.

2. Tiedon saanti ja kielen oppiminen

24.3.2023

7

3. Social safety

Starting point: no social connections in a new place, inability to find connection to the environment, disorientation, isolation.
3rd sector and volunteers

Need: social rehabilitation

- Friends,
- Community,
- Connections,
- Psychological support,
- Emotional support points,
- Joint activity,
- Hobbies,
- Culture life,
- Art, religion,
- Sports and physical activity.

Methods: peer support groups, meeting place, volunteering, (kohtamispaikkatoiminta), clubs (kerhot), intercultural events, information about cultural differences and intercultural communication

3. Social safety

24.3.2023

8

4. Koulutus ja työllisyys

Lähtötilanne: keski-/korkeakoulu aste tutkinnot kotimaasta.
Viranomaiset: kotoutumiskoulutus ja työllisyysneuvonta, kolmannen sektorin toimijat, vapaaehtoiset ja yritykset.

Vaatus:

- Omakielinen ura-, koulutus- ja työllisyysneuvonta
- Jatkuva tuki työllistymisessä
- Jalkauttava mentori/työvalmentaja
- Työelämälähtöinen kieliohjelma työn ohella
- Kattavampia tutkintojen ja opintosuoritusten tunnustamisjärjestelmiä. Täydennysohjelman pääsytarvittaessa on oltava nopeampaa ja helpompaa.

Menetelmät:

- Moniammatillinen yhteistyö (kunnat, kolmannen sektorin toimijat, vapaaehtoiset)
- Yhteistyön koordinointi
- Yksilö- ja ryhmämentorointi
- Työelämässä tapahtuva kieliohjelma ja työnohjeistus omalla kielellä.
- Opintopolun jatkuvuus työelämässä.

24.3.2023

4. Koulutus ja työ

9

5. Integroitu-

tuminen

24.3.2023

10

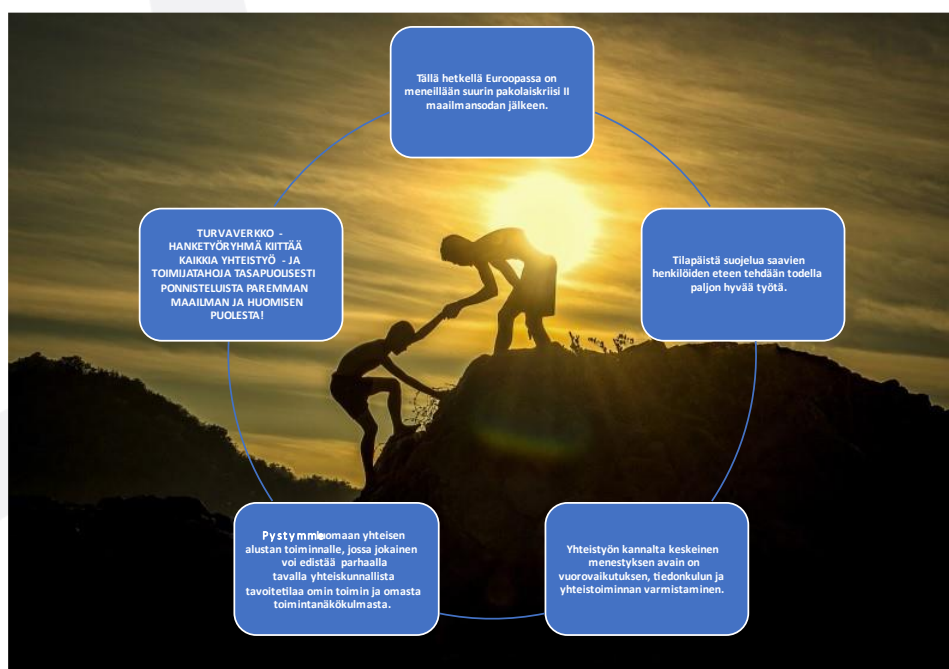
24.3.2023

11

ODL

OULUN
ev.-lut. seurakunnatNY
Nuorten
YstävätPOHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

OULU

12

Kiitos!!!

- ✓ Pohjois-Pohjanmaan liitto
- ✓ Oulun kaupunki
- ✓ Kaikki yhteistyötahot, toimijat ja yksittäiset yhteistyöhenkilöt
- ✓ Iso ja nöyrä arvostuksemme osoitus ja kiitos kaikille, jotka ponnistelevat pyyteettömästi inhimillisen kärsimyksen vähentämiseksi maailmassa.

OULUN
ev.-lut. seurakunnat

Nuorten
Ystävät

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

3/27/2023

13